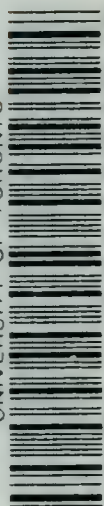

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00900748 5

PH
3213
C75K4

KÉT SZERELEM.

SZOMORÚJÁTEK HÁROM FELVONÁSBAN.

IRTA

CSIKY GERGELY.

A MAGYAR TUD. AKADEMIA A GRÓF TELEKI-ALAPITVÁNYBÓL
SZÁZ ARANYNYAL JUTALMAZTA.

KIADJA A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

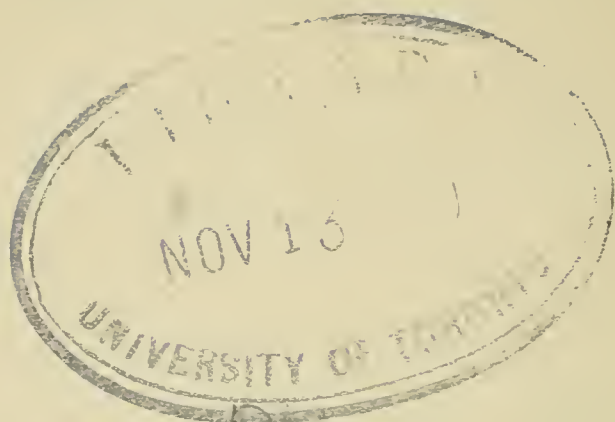

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1892.

PH
3213
C75/K4

SZEMÉLYEK.

Donáth István, kassai polgármester.

Ágnes, neje.

Miklós, fiok.

Vajda Judit, gyámleányuk.

Ruber Mihály.

Anna, neje.

Teréz, leányuk.

Gál Sándor.

Justi Bernát.

Vas, kurucz kapitány.

Hott, tiszt a császári seregben.

Detre,

Lámy,

Endresz,

Kollár,

Máté,

Bója,

} császárpárti polgárok.

} Thököly-párti polgárok.

Piroska, Teréz szobalánya.

Porkoláb.

Négy tanácsnok.

Polgárok. Összeesküdtek. Kurucz katonák. Nép.

Történik *Kassán*, a *XVII. század* vége felé.

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

ELSŐ FELVONÁS.

(Polgári bútorzatú szoba. Jobbra-balra egy-egy nagyobb ajtó: a háttérben a jobb sarokban egy kis ajtó. A fenékszínen ablak, erkélylyel, lefüggönyözve.)

ELSŐ JELENET.

Ruber. Detre. Összeesküdtek.

(Asztal körül székeken ülnek. Ruber az ablaknál áll s a függönyt kissé félreemelve kifelé néz.)

Detre.

Nem látod még a jeladó tüzet?

Ruber.

Nem látok semmit. Néma és sötét
A bástya tornya; ám kelet felől,
Hol összeér az égbolt s hegygerincz,
Derengni kezd a sűrű éjhomály.

Detre (az ablakhoz lép).

A fölkelő nap! Vészes fény nekünk.
Mi a világnak élet és öröm,

Mi dalra kelti fészken a madárt,
Új vágyra, tette, kedvre, küzdelemre
A népek millióit: az a fény
Örök sötét éjt hirdet ma nekünk.

Ruber.

Ne légy kislelkű. Minden pillanatban
Kigyúlhat a fellegvár ablaka
És megkondulhat a lélekharang:
A jel, a várva várt jel! Hallod-e?

(Harangzúgás.)

Megkondult a harang. Fegyverre föl!
Betörték már a császár katonái:
Mienk a vár! Halál a kuruczokra!

(Erős, teljes harangzúgás. Az összeesküdtek mind felugranak és fegyverkeznek.)

Detre (kinéz az ablakon).

A nagy templom minden harangja szól,
Nem az, melyet mi vártunk. És a tűz
Nem gyúlt ki még a bástya ablakán;
Félek, nekünk szól a lélekharang:
Isten legyen irgalmas lelkeinknek!

(A balajtón két kopogás.)

Ruber.

A jel! Ki jő? Nyissátok fel az ajtót!

(Egy összeesküdött felnyitja az ajtót.)

MÁSODIK JELENET.

Előbbiek. Lámý.

Lámý.

Siessetek! Mindenki meneküljön!

Ruber.

Hogyan? nem hallod a harang jelét?

Lámý.

Ez a harangszó ellenségeinket
Köszönti és vesztünket hirdeti.
Petreőczy, a kurucz vezér, ma éjjel
Elűzte Caprarát a vár alól
S ép most vonul be diadalmasan.

(*Kívül közalgó tárogató hangja.*)

Ruber.

Caprara elfutott?

Detre.

Mi lesz belőlünk?

Lámý.

Az összeesküvést fölfedezék.
Ügyetlenség tevő vagy árulás:

Halálos ellenségünk, e Donáth,
 A polgármester, megsejté a tervet,
 Hogy a fellegrvár déli oldalán,
 Hol leggyöngébb a bástya, be akartuk
 Bocsátni a császári hadakat.
 Tudá tervünket, ismeré a jelt
 És résen állt. Az örség fogva már,
 És a czudar most házról házra jár,
 Hogy összefogja ellenségeit.
 Rajtunk a sor most. El hát!

Összeesküdtek.

Meneküljünk!

(Az ajtó felé tolongnak. Kívül egész közelben hangzik a tárogató. A külső kaput döngetik.)

Ruber.

Nem arra, nem! ott ép az üldözők
 Karjába estek.

Detre (jobb felé).

Erre tán?

Ruber.

Az ott

A felső emeletre visz,

Lány.

Mutass

Hát útat!

(*Kívül még erősebb döngetés, majd hangos recsegés.*)

Ruber.

Hah! betörték a kaput.

Detre.

Rejtsétek el a fegyvert!

Ruber.

Nem! soha!

Csak gyáva dobja el a fegyverét.

Lány.

Ez ablakon tán menekülhetünk.

(*Félre rántja az ablak függönyét. Vas megjelen az ablakban s a szobába ugrik, utána több kurucz. Ugyanakkor a balajtón berohan Donáth fegyveres kuruczokkal.*)

HARMADIK JELENET.

Előbbie. Vas. Donáth. Kuruczok.

Vas.

Hohó! Könnyebb bejutni a patkányfogóba, mint kiugrani belőle.

Donáth.

Fogjátok el az összeesküvőket !

(A kuruczok lefegyverzik az összeesküvőket.)

Ruber.

Micsoda jogon törnek fegyveres erővel egy szabad polgár házába ?

Vas.

Csak azon a jogon, a melylyel a szabad polgárok fegyveres erővel törnek ki a házból.

Donáth.

Mi majd később végzünk egymással Ruber Mihály uram. *(Vashoz.)* Kapitány úr, kísértesse a foglyokat a városházára, hol jó Petreőczy urunk törvényszéket ül. Kegyelmed pedig néhány emberrel maradjon e ház őrizetére, míg én itt kihallgatom Ruber Mihályt.

Vas.

Előre labanczok !

Detre (visszafordul).

Verjen meg az isten, Donáth István !

Lány.

Szálljon fejedre mindnyájunk vére!

Vas.

Csak semmi szószátyárság! Ha sikerült volna bebocsátni a németet, most kegyelmetek vennék fejét polgármester uramnak. Ilyen a hadi koczka: ma nekem, holnap neked! Előre! (*Elvezetik a foglyokat balra.*)

NEGYPEDIK JELENET.

Ruber. Donáth.

Ruber.

Miért nem hurczoltatsz el engem is?
 Azt tettem, a mit ők; a vétkem az,
 Mi az övék, s te engem úgy gyűlölsz —
 Nem úgy, ezerszer jobban, mint a többit:
 Mért nem tiporsz el engem is velök?
 Vagy tán kegyetlenebb, fájóbb halált
 Tartasz számomra? Rajta! készen állok.
 Ma te vagy az erősebb: mire vársz még?
 Vitess vérpadra, ámde ne tetézd
 Látásoddal végső gyötrelmemet.

Donáth.

Jól mondád, én vagyok ma az erősebb,

S erőmmel élek tetszésem szerint,
 Úgy sújtva ellenségimre, mint
 Vágyam kívánja. Életét veszem
 A többinek és megkegyelmezek
 A legnagyobb ellenségnek, neked.

Ruber.

Az nem lehet! A kegyelem szava
 Hazugság és gúny a te ajkadon.
 Ki úgy gyűlöl, miként te, nem bocsát meg,
 Gyűlölséged nagyságát a magam
 Gyűlölségéhez mérem, s jól tudom,
 Te nem bocsáthatsz meg nekem soha,
 Mint én se néked. Útjában valánk
 Egymásnak mindig, s a mi közelebb
 Hozott egymáshoz, minden mozdulat
 Messzebbre űzte egymástól szívünket.
 Más a hitünk, más a királyunk.
 Eretnek vagy, s káromlod azt, mi szent
 Előttem ; pártütő vagy, és királyom
 Ellen czudar pogánynyal kötsz frigyet.
 Megölnélek, ha én volnék erősebb :
 Miért hazudsz hát nékem kegyelemről ?

Donáth.

Mert úgy kívánja kedvem. Életed
 Enyém lett, s én azt most eléd dobom,
 Mint alamizsnát. Gyűlölj csak tovább !

Halálodat nem kívánom. Az eb is

Megmarhatná a jótevő kezét,

Ha a botot nem látná. E botot

Kezemben tartom, a fejed fölött.

Élj hát, s tudd, hogy nekem köszönheted,

Élj hát, s tudd, addig élsz, míg engedem.

(*Kopog a jobb ajtón*).

Hej! valaki!

ÖTÖDIK JELENET.

Előbbiek. Piroska.

Piroska.

Mit parancsol, nagyuram? (*Félre.*) Jaj! a polgármester! Lesz most ne mulass.

Donáth.

Legyen rá gondod, hogy a katonák, kiket e házba szállásoltam, becsületes ellátást kapjanak.

Piroska (Ruberhez).

Ezt parancsolja nagyuram?

Donáth.

Én parancsolok itt!.. Isten veled Ruber Mihály!
Ne feledj! (*El balra.*)

Piroska.

Nagyuram!... Rám se hallgat, mintha megbabonázta volna ez az eretnek polgármester!... Nem hallja... Isten neki! nézzünk hát a kuruczok után. Ha enni adok nekik, talán nem esznek meg ily sovány kis fehérszemélyt. (*El balra.*)

HATODIK JELENET.

Ruber. (*Majd*) **Anna. Teréz.**

Ruber.

Mi volt ez? Rossz álomból ébredek?
Itt állt... Nem álom... Itt dobá elém,
Mint gúnyos alamizsnát, éltemet.
Ah! mit fog érte venni? Mi nagyobb
Kín a halálnál, mit számomra tart?

(*Anna, Teréz gyorsan jönnek jobbról.*)

Teréz (*Ruber keblére borul.*)

Atyám, atyám! oh boldogság! te itt vagy!
Csak álom volt a szörnyű ébredés.

Anna.

Valóban szörnyű volt az ébredés.
Vad zaj, káromlás, félrevert harang,
Betört ajtó, rivalgó trombita,

Ló dobogása, fegyver csattogása —
Álomnak is nehéz.

Teréz.

Csak álom, álom!

Te itt vagy, karjaimban tartalak,
Te itt vagy, szabadon, sértetlenül,
Nem ére baj, nem fenyeget veszély:
Feledjük hát a rémes álomlátást...
Atyám, beszélj már, úgy-e nincs veszély?
Mondd, úgy-e nem te érted jöttek
E szörnyű emberek? Szólj hát atyám!
Nem hallod? Nem felelsz? Oh jaj nekem!

Anna.

E némaságod rettegettségbe ejt.
Nem múlt el a veszély? Van még okunk
Érted remegni? Szólj, vagy gyermeked
Halálra válik karjaid között.

Ruber.

Szabad vagyok. Nem fenyeget veszély.
Bajtársimat börtönbe hurczolák,
De én szabad vagyok. Látjátok, itt
Állok bántatlan. Legyetek nyugodtak.

Teréz.

Bajtársidat börtönbe hurczolák,

S te itt állsz szabadon. Nem értelek.
 Atyám, ne ámíts! Szólj, mi vár reád?
 Szólj, én erős leszek . . . Anyám is az . . .
 Hiszen tőled tanultuk . . . Oh de szólj!
 Mindent elbírok, a legiszonyúbb
 Valót is, csak nem e szörnyű homályt.

Ruber.

Kegyelmet adtak és szabad vagyok:
 Ez a valóság, esküszöm neked.
 Légy hát nyugodt leányom, ne gyötörd
 Képzelt sötét rémekkel szívedet.
 Itt állok, élek s élni akarok,
 Hisz érted élek. És most hagyjatok . . .
 Pihennem kell, fárasztó volt az éj,
 Nyugvásra térek . . . Ti maradjatok,
 Nem kell miattam már aggódnotok.

(Lassan el jobbra.)

HETEDIK JELENET.

Anna. Teréz. *(Majd)* Piroska.

Teréz.

Igaz! Nem ámított! Atyám szabad!
 Oh hála, hála, istenem, neked!
 Szabad! Nem éri vész. Ugy-é igaz?
 Nyugodt lehet a szívem? Szólj anyám!

Anna.

Atyád megesküdt, s ő hamisan
Nem esküszik soha.

Teréz.

Nem, nem, soha!
Nyugodt vagyok boldogság árad el
Szivemben. Hisz megesküdt reá . . .

Piroska (benéz az ajtón).

Nagyasszony!

Anna.

Te vagy Piroska? Mit kívánsz?

Piroska (belép).

Nem tudom, nevessek-e vagy bosszankodjam?
Nem a kuruczok miatt . . . oh! azok egész tisztességgel isznak . . .

Anna.

Micsoda kuruczok?

Piroska.

Hát a kik a házat őrzik.

Teréz.

Házunkat őrzik! Hát mégsem múlt el minden veszély? Oh félek, félek!

Piroska.

Ne féljen tőlük a leányasszony, jámbor éhes legények azok . . . nem is miattok jöttem fel . . .

Anna.

Mi baj van hát?

Piroska.

Itt van Gál Sándor uram.

Anna.

Hogyan? Az a —

Piroska.

Igenis, az a bizonyos Gál, Tornallyáról, a ki már kétszer megkérte a leányasszonyt és két kosarat vitt haza. A szeméből látom, hogy most a harmadik kosárért jött. Behocsássam?

Teréz.

Nem, nem!

Anna.

Csendesen leány! Atyád nagyra becsüli e Gál

Sándort s legforróbb vágya lett volna, hogy elfogadd kezét. Nem akartunk szíveden erőszakot tenni, de annyival tartozunk atyád barátjának, hogy legalább illedelmesen fogadjuk. Bocsásd be!

Piroska.

Készítsék ki a kosarat. (*El balra*).

Teréz.

Oh isten ! épen most, midőn a ház
Halálos ellenséggel van tele,
S elaltatott félelmem újra ébred,
Unott szerelmi szókat hallani —
Mily gyötirelem ! Mikor lesz vége már ?

Anna.

Az ajtó nyílik, légy nyugodt leány.

NYOLCZADIK JELENET.

Előbbiek. Gál.

Gál.

Várt vendég nem vagyok bár, nem jövök
Váratlanul : kimondám, nem fogok
Pihenni, míg nem érem célomat.
Ki féltve őrzött várat ostromol,
Nem hagy fel egy-két vereség után

A harczczal ; csak kitartás nyer sikert,
És én kitartó és makacs vagyok.

Anna (zavartan).

Mi jót hozott számunkra, Gál uram ?

Gál.

Jelenlétem megmondja, mért jövék.
Jót hoztam : szeretettel telt szívet,
Hűséget, jó szándékot, nyílt kezet ;
És jót viszek magammal, ha megadják :
Mit kétszer kértem, boldogságomat.

Teréz (Annához).

Én távozzom.

Gál.

Maradj Teréz, neked
Ki kell hallgatnod engem, e kevés
Figyelmet joggal megkívánhatom,
Ki gyermekséged óta leghívebb
Barátod voltam és miként a kertész
Kedves virágát, úgy lestem, kísértem
Büszkén, örömmel fejlődésedet.
Tudod, szeretlek, úgy, mint e világon
Nem fog szeretni senki más ; tudod
Boldoggá tenni téged, életem
Egyetlen vágya, legfőbb öröme.

Ismersz, könnyelmű, durva nem vagyok,
Baráttal szemben gyöngé ; ellenim
Íránt erős ; annak, kit szeretek,
Od'adnék mindent, ám erőszak ellen
Utolsó vérig védem jogomat.
Ilyen vagyok, hisz jól ismersz. Szeretlek,
Tudod, boldoggá tennélek, tudod ;
Atyádat boldoggá tenné e frigy !
S te mégis hallgatsz ? Nincs más válaszod.
Csak az, mit eddig adtál ? Nincs ? Felelj !

Teréz (halkan).

Nincs.

Gál (lehajtra fejét).

Várok hát. Még nincs itt az idő.
Várok, Teréz, míg megszólal szíved.
Meg fog szólalni, biztosan tudom.
Az én szerelmem hangja oly erős,
Hogy végre szívedig kell hatnia.
Isten veled, de búcsút nem veszek,
Viszontlátásra, mielőbb, Teréz.

(Annához.)

Ruber barátomat nem láthatom ?

Anna (szemét törölve).

Szobájában van . . . Erre, Gál uram . . .
Egész a könyekig megindított . . .

Ez ajtón menjünk . . . Sajnálom nagyon,
De nem tőlem függ; e makacs leányt nem
Erőltethetjük . . . Én is fölkisérem.

(El Gállal jobbra.)

KILENCZEDIK JELENET.

Teréz. *(Majd)* Judit.

Teréz (magában).

Oh csakkogy vége van már . . . Vége? Nem.
Csak pillanatra szűnik szenvedésem,
S a másik pillanat új zaklatást,
Új szenvedést hoz . . . Azt mondá, szeret,
S nem nyugszik addig, míg célját nem éri.
Szeret . . . Szegény! Mily gyötrelmem lehet,
Szeretni viszonzatlan, hasztalan . . .
Ne engedd istenem, hogy ezt a kint
Az én szívem érezze valaha!

(Kis érembe foglalt arczképet vesz ki kebléből.)

Szeretek én is, mélyen és örökre,
S nem viszonzatlan, úgy-e drága, nem!
Te is szeretsz, te sem feledsz soha,
Rám gondolsz szüntelen, mint én reád.
Epedsz utánam, mint éretted én.
Mily édesen mosolyg reám szemed,
Mily boldog a viszonzott szerelem!

(Megesókolja az arczképet.)

Judit

(már előbb megjelent a balajtóban, lefátyolozva, mozdulatlanul. Midőn Teréz megcsókolja az arczképet, megráz. kodik s egy lépést tesz a szobába).

Teréz !

Teréz (rémülten visszafordul).

Ah istenem ! Ki szólított ?

Judit.

Nem ismersz ?

Teréz (felénken).

Hangod ismerős, de arczod
Sötét lepelbe van burkolva, csak
Két égő láng tör át a fátyolon,
És mégis megfagyasztja véremet
Félek tőled. Ki vagy te ?

Judit (felhajtja fátyolát).

Nézz reám,
És ne tagadd, hogy ismersz ; ne tagadd,
Hogy félni tőlem van elég okod.

Teréz (hátrálva).

Judit . . !

Judit.

Nos, úgy-e ismersz, úgy-e már
Tudod, mért jöttem hozzád?

Teréz (elfordítva fejét).

Nem tudom!

Judit.

Nem úgy-e? Haha! Ártatlan galamb!
Hogy is tudhatnád? Hisz te nem tudod,
Mi a csalás, kaczérság, árulás?
Kérdezd meg hát a képet ott kezedben,
Kérdezd meg azt, hisz nem rég csókolád,
Megmondja ő bizonynyal, mért jövék.

Teréz (keblébe rejti a képet).

E kép —

Judit.

E kép Miklós arczképe. Rejtsd el!
Csak rejtsd kebledbe! Arczod szégyenét,
A lángoló pirt el nem rejtheted,
Te, a ki más leányiának vőlegényét
Bűbájos szerrel csábítod magadhoz,
S kebledben hordod képét. Csak pirulj!
Van rá okod.

Teréz.

Nem pirulok. Ezért nem.

Azt, a kiről beszélsz, nem csábitám,
Se szemmel, se bűbájjal. Szeretett,
Szerelmét isten ülteté szívébe,
Nem átkos bűbáj. Én nem hívtam őt;
Kerültem, menekültem, mind hiába,
Nagyobb, erősebb volt az ő szerelme.
Ő győze rajtam, nem fölötte én.

Judit.

Hazudsz, hazudsz! Tudtad, hogy vőlegényem,
Tudtad, hitével jegyze engem el,
És szeretett, tisztán, erényesen,
Mint jegyesét a tisztos férfiú.
Ekkor jövéél te, átkozott szemeddel,
Ördögös bájjal, és elcsábitád.
Kidobta szíve tiszta érzetét,
S magába szívta a bűn mámorát.

Teréz.

Judit örült vagy!

Judit.

S te csodálod ezt?

Teréz.

Szánlak Judit!

Judit.

Ne szánj engem silány!
Add vissza, a mit tőlem elraboltál,
Add vissza éltemet és üdvömet!
S kiméelj meg szánalmadtól . . . Szép dolog!
Nagylelkű rabló, a ki édeleg
A rablott kincscsel, s szánja a szegényt,
Ki megraboltan tördeli kezét.
Add vissza kincsét, nyomorult, s ne szánd!
Vagy jól van, szánd meg, szánalmad legyen
Valódi érzés, nem csak pusztá szó,
Smegmondja, mit kell tenned. Szánj meg engem,
Szánj meg, Teréz, s add vissza éltemet!
Előbb örültnek mondál, az vagyok,
Megörülhet, ki mindent elveszít:
Add vissza józan eszemet! . . Mivel
Bántottalak meg én, hogy úgy gyűlölsz?
Gondolj gyermekkorunkra: egykoron
Mi is szerettük egymást; pártviszály,
Ellenkező hit gátat vonhatott
Családaink közé, de szíveinkből
Nem ölte ki a szép emlékeket.
Ezek nevében kérlek szánj meg engem,
S add vissza üdvösségét életemnek.
Te teheted, hisz nem lehet, hogy úgy
Szeresd, mint én, könnyű lesz a lemondás . . .
Tagadd meg, üzd el, menekülj előre —

Ah! mit tudom, mit tégy? Csak szánj meg engem.
Add vissza boldogságomat Teréz!

(Leborul s átkarolja Teréz térdét.)

Teréz.

Kelj föl Judit, ne térdelj így, ne kérj!
Meggzégnyenítesz engem s magadat.
A mit te tőlem kívánsz, nem tudom,
Nem akarom megtenni.

Judit (felszökik).

Ah gonosz!

Nem akarsz? Kimondtad hát e szót?
És én bolond még könyörögni tudtam,
Szánalmadért esengtem, térdre hulltam . . .
Előtted, én! Ah! megfizetsz ezért!
Most már nem kérek, most parancsolok,
S vigyázz, rettentő fegyver van kezemben.
Ah! megaláztam magamat előtted,
S ez egy szó válaszod: nem akarom?
Jó. Majd meglátjuk. Emlékezz' reám!
Nézz jól magad körül, szeretteid közt,
S ha látod, hogy közējök sujt a vész,
Ha látod a gyászt, mely házadra száll,
Ha látod omlani a drága vért,
Ha látod vérpadon atyád fejét:
Gondolj e percze, emlékezz' reám!

(El balra.)

TIZEDIK JELENET.

Teréz. (*Majd*) Anna.

Teréz (az ajtó felé rohan).

Ah! mit mondál? Megállj, Judit, felelj!

Atyámat fenyegetted? Jaj nekem!

Eltűnt, de szörnyű hangja itt rezeg,

És a falakról visszazúg reám . . .

Atyám . . . a vérpadon . . .

(*A belépő Anna keblére rohan.*)

Anyám, anyám!

Felelj, neked tudnod kell . . . Ne tagadd

Az igazat . . . nem múlt el a veszély . . .

Atyám . . . a vérpadon . . .

Anna.

Az égre, lány!

Megörültél? Ki mondta ezt neked?

Teréz.

Itt . . . itt . . . előttem állott és kimondta . . .

S ő jól tudhatja . . . ellenségeink

Közül való, övük a hatalom . . .

S kimondta, hogy vérpadra jut atyám . . .

Nem hallod? Mentsd meg! Oh atyám, atyám!

TIZENEGYEDIK JELENET.

Előbbiek. Ágnes.

Ágnes (az ajtóban állva).

Atyádat egyedül te mentheted meg leány!

Anna (felriadva).

A polgármesterné . . .

Teréz (magában).

Judit nevelő anyja.

Ágnes (belép).

Úgy van, én vagyok, Donáth Istvánné. Rég nem láttuk egymást Ruberné asszonyom; elhiheti, nagy dolog vezetett házába.

Anna (alázatosan).

Nagy tisztelet szegény házunkra. *(Széket vesz elő.)* Parancsoljon!

Ágnes (nem ül le).

Gyorsan kell végeznünk, főben járó dologban jöttem. Rövid szóból kell megértenünk egymást. *(Terézhez, ki indul).* Maradj itt, leány, legfőképp téged illet e dolog.

Anna (csodálkozva).

Leányomról van szó?

Ágnes.

Róla és Miklós fiamról.

Teréz (megrebben, magában).

Ő is tudja.

Anna.

Leányom és Miklós! Hogy kerülnek ők egymás mellé?

Ágnes.

Ép azért vagyok itt, hogy ne kerüljenek egymás mellé. Férjem, a polgármester, rám bízta e dolgot; a férfiak nem igen tudnak eljárni ily szerelmi ügyekben; mi asszonyok könnyebben, simábban elintézhetjük . . . Miklós fiam már egy éve jegyet váltott gyámleányunkkal, Vajda Judittal, s mihelyt haza jő Wittenbergából, nőül fogja őt venni. Ez elhatározott dolog, s mi nem mondunk le róla. Judit a leggazdagabb polgárleány az egész felföldön, s mi nem engedhetjük a nagy vagyont kisiklani családunkból. Remélem, belátja ezt és igazat ad nekem.

Anna.

Belátom, és tiszta szívből szerencsét kívánok e nászhoz.

Ágnes.

Kérdezze meg leányát, ő is szerencsét kíván-e?

Anna (Terézre néz).

Mit jelent ez?

Ágnes.

Azt jelenti, hogy e leány eltántorította Miklóst jegyesi hitétől. Azt jelenti, hogy Miklós fiam elutazása előtt többször találkozott titokban e leánnyal és szerelmet esküdtek egymásnak. Ne tagadd, leány, mindent tudunk. Justi Bernát, ki együtt járt fiammal Wittenbergában s nem rég érkezett haza, mindent elmondott. Miklós széltében beszéli, hogy hazatérte után Ruber Terézt veszi nőül, s újján viseli a gyűrűt, melyet szerelmi zálogul nyert tőle. Mered tagadni leány?

Teréz (fölemeli fejét).

Nem tagadom.

Anna (összecsapra kezeit).

Úr Isten! és mi semmit sem tudtunk róla.

Ágnes (Terézhez).

Most már érted, hogyan tartod kezében atyád életét. Ma éjjel összeesküvést fedeztek föl s a bűnösök vérpadra jutnak. Férjem szabadon hagyta atyádat, de azért kezében tartja s az első szóra vérpadra küldi őt is, ki feje volt az összeesküvésnek. Ám ha te lemondasz fiamról, atyád életben marad. Ezt esküvel ígérjük neked. Itélj hát atyád élete fölött!

Teréz (eltakarva arcát).

Oh istenem, istenem!

Anna.

Gyermekem, habozni tudsz még e pillanatban?

Ágnes.

Nem fog habozni, jót állok róla. De ez még nem elég. Nem csak le kell mondania fiamról, hanem lehetetlenné is kell tennie, hogy valaha rá gondoljon. S ennek csak egy módja van: ha azonnal férjhez megy. Tudjuk jól, hogy Gál Sándor uram már többször megkérte kezét s most is itt van. Boldog lesz, ha nőül veheti s elviheti magával hazájába. És sietni kell, Miklóst mindennap várjuk. Azt akarjuk, hogy mire hazatér, e leányt ne találja itt és ne tudja meg, hogy mi erőltettük

e házasságra. Azt kell hinnie, hogy Teréz hűtlen volt hozzá. Megértettél leány? Miklósnak soha sem szabad megtudnia e titkot, különben atyádat még mindig utólérheti a büntetés. Ime, ezt akartam mondani. Most már rajtad a választás sora.

Anna.

Oh istenem, hát mi mást választana, mint engedelmességet?

Ágnes.

Úgy mindnyájunk javára fog kiütni látogatásom. Ne feledd leány! Ha még ma Gál Sándor neje nem lépsz s el nem utazol vele, estére poroszlók jönnek atyádért s holnap hajnalban vérpadra lép büntársival. Ismétlem, kezedben tartod atyád életét, ne feledd! (*El balra.*)

TIZENKETTEDIK JELENET.

Anna. Teréz.

Anna.

Miként ha villám sujtott volna rám,
Alig eszmélek; gondolatjaim
Zavartan, zaklatottan űzik egymást.
Te és e Miklós? Hol volt a szemünk?
Hol ismeréd meg? Hol láttad? Mikor

Találkoztatok? Mint gondolhatád,
 Hogy ezt a nászt megengedné atyád?
 Felelj hát! Nem mersz szólani? Ah! de mit
 Beszélek erről? Más, nagyobb veszély
 Függ most fölöttünk . . . Vérpadra — atyád —
 Hallod leány? Atyád a vérpadon,
 S te nem nyujtod ki érte kezedet,
 Hogy elhárítsd fejéről a bakó
 Pallosát? Hallgatsz? Ébren vagy leány?
 Hová gondolsz most, a midőn atyád
 Fölött ítéletet kell mondanod? . .
 S ő hallgat, messze tévedez szeme,
 Tán kedvesére gondol . . . Hallod-e?

(Megrázza Teréz karját.)

Ebredj! Ne légy atyádnak gyilkosa!

Teréz.

Ne haragudjál édes jó anyám,
 S légy türelemmel hozzám . . . Temetésről
 Jövök, most tettem sírba életem
 Reményét, boldogságát . . . Ne csodáld,
 Ha szomorú vagyok.

Anna.

Oh Istenem!
 Ne nézz így rám . . . Nem erről kérdelek . . .
 Atyádról ítélj: éljen, haljon-e?

Teréz.

Miért is kérdezd tőlem ezt anyám?
Nem erről gondolkoztam én, hisz ez
Természetes: vezess az áldozatra.

Anna.

Oh gyermekem! s én kételkedni tudtam
Szivedben, oh bocsáss meg, drága gyermek!
A rettegés elvette eszemet.

(*Megöleli.*)

Teréz (kibontakozva).

Menj hát anyám, készítsd a nászt. Tudod,
Azt rendelék, ma kell meglennie.

Anna.

Az isten áldja meg minden szavad!
Megyek, futok... Gál itt van még atyádnál...
Mily boldog lesz szándékod változásán!
És boldoggá fog tenni téged is,
Meglátod boldoggá tesz.

Teréz.

Meglehet.

Siess anyám!

Anna.

De úgy-e, nem nagyon
Fáj a szíved?

Teréz.

Siess anyám!

Anna.

Vigyázz,
Atyádnak nem szabad megtudnia,
Mi bírt ez elhatározásra.

Teréz.

Nem . . .
Elég, ha én tudom . . . Siess anyám!

Anna.

Megyek, megyek már, drága gyermekem!
Kísérje áldás minden léptedet!

(*El jobbra.*)

TIZENHARMADIK JELENET.

Teréz. (Majd) Piroska.

Teréz (bágyadtan székre roskad.)

Elég . . . Tovább nem bírom . . . Pihenést!
Oh isten, adj lelkemnek pihenést!

Ne jöjjenek még, nem, ne oly hamar,
Hadd szedjem össze eszemet s erőmet . . .

(Kezei közt szorítja homlokát.)

Oly gyorsan hullt egymás után fejemre
A sok nehéz ütés, hogy bódorogni
Kezd a szegény agy . . . Nem, ne még, ne még!
Egy perczet adjatok még, hadd pihenjek . . .
Oh isten, el ne vedd most eszemet!

Piroska (jő balról, magában).

Hogy ebben a házban történik valami, az bizonyos;
és hogy én nem tudom, mi történik, az szegény . . . Leányasszony!

Teréz (riadtan).

Ki az? Ki sikít?

Piroska (rémülten).

Jézus Mária!

Teréz.

Te vagy Piroska? Miért tekint rám oly rémülten szemed?

Piroska.

Az első pillanatban azt hittem, kísértetet látok.
Úgy nézett a leányasszony, de úgy . . .! És az arca . . . milyen sápadt! Mi baja?

Teréz.

Semmi, Piroska, semmi. Ellenkezőleg, vidám vagyok és boldog . . . boldog . . . hiszen menyasszony vagyok.

Piroska.

Menyasszony! Uram ne hagyj el! Kinek a menyasszonya?

Teréz.

Majd meglátod . . . Hagyj pihennem . . . hagyj készülnöm a boldogságra. (*Kezére hajtja fejét.*)

Piroska (magában).

No még ilyen formában se láttam boldogságot.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbiek. Ruber. Gál. Anna.

Ruber.

Örömmel hallám, drága gyermekem,
Szándékod jóra fordultát. Az ég
Áldjon meg érte! Boldoggá tevéd
Atyádat és boldoggá magadat.
E bús, sötét napokban, a midőn
Komor felhők borítják egemet.

Te hintesz legalább sugárt utamra.

(Fejére teszi kezét.)

Fogadd atyád áldását gyermekem !

Gál.

És bízzál bennem, s tedd sorsod nyugodtan

Az én kezembe. Meglásd, Teréz,

Jó lélek sugta e határozatot :

Nem fogsz csalódni bennem soha sem.

Atyád helyett oltalmazód leszek

S megvédlek bárki ellen biztosan.

(Megfogja Teréz kezét.)

Teréz (magában).

Isten ne hagyj el !

Anna (halkan).

Gyermekem, vigyázz !

Ruber.

És most az Isten oltárához el !

A szentegyház áldása kösse meg

E szent frigyet mindnyájunk üdvire.

Anyádtól hallám óhajtasodat,

Minél előbb megülni nászodat

S elhagyni rögtön e boldogtalan

Várost, mely ellenség prédája lett.

Bölcös gondolat, mindnyájunk vágya ez.

Siessünk hát, van még egy templomunk,
 Melyet nem fertőztettek még meg az
 Eretnekek. Siessünk. Ily időkben
 Ki tudja, nem ragadják el kezünkből
 Ez egy szentélyt is Luther papjai?
 Nyujtsd jegyesednek karodat s kövess.

Teréz.

Atyám, atyám, vezess te! Hadd legyek
 Közel szivedhez még ez egyszer, ez
 Utolsó útam. Ah! nem tudod,
 Soh'sem fogod megtudni, mennyire
 Szeret leányod téged.

(Ruber keblére borul.)

Ruber.

Jól tudom,
 S e szeretet egyetlen csillaga
 Zord éjszakámnak. Jer hát gyermekem!
 Az isten oltárához én vezetlek,
 S ott adlak át méltó helyettesemnek.

(Ruber, Teréz, Gál, Anna el bálra.)

TIZENÖTÖDIK JELENET.

Piroska. *(Majd)* **Justi.**

Piroska.

Ha minden menyasszony ilyen arczczal indul

esküvőjére, akkor köszönöm szépen, soha sem megyek férjhez . . . Nem hiába üstökös jár az égen, felfordult a világ.

Justi (bedugja fejét a balajtón).

Piroska! Hej Piroska!

Piroska.

Maga az Justi ifjú úr? (*Félre.*) Ez is afféle lutheránus, nem néz jó ki a szeméből.

Justi (belép).

Mondd meg nekem, Piroska, de igaz lelkedre, az igazság minden csűrése-csavarása nélkül egyenesen és röviden, a mily röviden én kérdelek téged: nem Teréz volt az, a ki éppen most távozott a házból, apja, anyja és egy idegen úri ember kíséretében? Ha ők voltak, miért mentek ki? Ha kimentek, hova mentek? Felelj!

Piroska.

Felelek hát egyenesen és röviden, a mint kegyelmed kérdezte, az igazság minden csűrése-csavarása nélkül, mert ahhoz mi nem értünk, hanem talán Wittenbergában azt tanulták az ifiurak és most szeretnék a szegény istenes leányzóra fogni: igenis Teréz leányasszony volt az, ki innen apja, anyja és Gál Sándor uram kíséretében az utczára

lépett; ha kilépett, azért lépett, hogy a templomba menjen; ha a templomba ment, azért ment, hogy örök hitet esküdjék Gál Sándor uramnak.

Justi.

Jaj! végem van! (*Székre roskad.*)

Piroska.

Nini! hogy megijedt! Talán csak nem szerelmes a leányasszonyba?

Justi (felugrik).

Én? Isten őrizz!

Piroska.

Hát akkor mit jajgat?

Justi (rejtélyesen).

Tudod te, mi a rossz lelkiismeret?

Piroska.

Az is valami lutheranus praktika lesz. Honnan tudnám?

Justi.

Nem követtél el soha életedben valami bolondot, a mi bajt hozott rád és másokra? Soha sem

nyomta lelkedet valami bűn terhe, melytől a hátad borsódzott, ha eszedbe jutott?

Piroska.

Kikérem magamnak! Ha bűnöm volt, meggyóntam és nyugodt lett a lelkem. Érti? A mi hátunk nem szokott borsódzni.

Justi (ünnepélyesen).

Orizd nyelvedet, leányzó, kösd fékre azt a két-ágú kígyófulánkot, mely csak vesztére adatott az embernek! És ha nem tudsz neki parancsolni, vágd ki tövestül! én mondom neked!

Piroska.

Mondja bizony a fajtájának! Vágjam ki a nyelvet? Azért jött ide hogy erre nógasson? Vágja ki a magáét, legalább nem beszél több ilyen bolondot . . . Nézze! . . . (*El balra.*)

TIZENHATODIK JELENET.

Justi. (Majd) Miklós.

Justi.

Én vagyok az oka, az az átkozott nyelv az oka mindennek! Nem hiába leskelődtem e ház táján, rossz lelkiismeretem mindig azt dörögte fülembe,

hogy baj lesz a fecsegésemből. Most már megvan. Előbb a polgármester jár itt és kuruczokkal rakja meg a házat; aztán jön a polgármesterné, beszél a fehérnéppel; végre viszik Terézt az esküvőre. Világosan látom az összefüggést . . . Hiszen van nekem eszem, van . . . csak a nyelvem, a nyelvem! csak az ne járna előbb az eszemnél! Hát kellett nekem kifecsegnem, hogy Miklós szereti ezt a leányt? Ki kérdezte? Mi hasznom belőle? Az, hogy boldogtalanná tettem jó barátomat, és ha megtudja, ketté töri a derekamat . . . Gyülölöm a nyelvet . . . Jaj nekem! Itt van már Miklós! Most nyelv, most vigyázz magadra!

Miklós (balról jő).

Végre találok valakit. Mit látok? Te vagy Bernát?

Justi

(igenlőleg int fejével).

Miklós.

Nem tudod, hol van Teréz?

Justi

(tagadólag rázza fejét).

Miklós.

Oly izgatott vagyok és nyugtalan. Most jövök az útról, szüleim házáat is elkerültem s egyenest ide vágtattam, lovamat is ide kötöttem a kert pá-lánkjához. Valami gonosz sejtelem űzött előre, hogy Terézt veszély környezi. Szólj, nem tudsz valamit?

Justi (megfeledkezve).

Hiszen ha az igazat meg kell vallani . . . (*ijed-ten szájára üt.*) Semmit sem tudok.

Miklós.

Hála istennek! Úgy-e alaptalan volt félelmem? Teréz, édes Teréz! végre nyíltan megvallhatjuk szerelmünket, végre egymásé lehetünk! Tudom, családaink gyűlölik egymást, de a mi szerelmünk erősebb a legerősebb gyűlöletnél . . . Bernát, te igaz barátom vagy . . .

Justi (keservesen).

Oh!

Miklós (megfogja Justi kezét).

Hű meghittje voltál szerelmemnek . . . benned bízhatom . . .

Justi (kínosan vonaglik).

Oh! oh!

Miklós.

Te tudod, hogy e szerelem egygyé lett életemmel, tudod, hogy e leány nélkül elvesztem, megsemmisültem, tudod, hogy érette át tudnék menni a poklokra s összezúznék bárkit, ki útamra állná...

Justi.

Jaj!

Miklós.

Te értesz hát engem s nem csodálsz, miért vagyok így izgatott, így türelmetlen. Hol van Teréz? Így időben rendesen e szobában találtam egyedül . . . Hol van most? Nem tudod?

Justi (megfeledkezve).

Csak azt tudom, hogy —

Miklós.

Mit? mit?

Justi (ijedten).

Hogy semmit sem tudok.

Miklós.

Eh! mit teszed hát próbára türelmemet? Tudom már, mit kell tennem. Megvárom Terézemet régi rejtekemben s majd a régi úton jövök hozzá. Oh mily boldogság lesz! Vigyázz, el ne árulj, meg akarom lepni. (*A háttérben a kis sarki ajtóhoz megy.*) Ez az ajtó a kertbe vezet, tudom, mindig ott vártam rá . . . El ne árulj! (*El.*)

TIZENHETEDIK JELENET.

Justi. (*Majd*) **Anna.** **Teréz.**

Justi.

El ne árulj, el ne árulj! Jaj ha tudná, milyen jól célzott! . . De kitől tudhatná meg? Kitől? Hát tőlem magamtól . . . Az én kedves, okos drágalátos nyelvem nem fog nyugodni, míg ki nem fecsegi . . . Nem beszélek többet! Megnémultam

Anna (balról Terézzel).

Jer drága gyermekem! Míg atyád és férjed felszerelik a társzekeret, addig felkészítlek az útra... Ah! Justi uram . . . Minek köszönhetjük e látogatást?

Justi

(*némán intre kezével és fejével, bókolva a balajtó felé hátrál*).

Anna.

Szolgálhatunk talán valamivel?

Justi

(*heresen rázza fejét és befogva száját elrohan*).

Anna.

Hát ez mit jelent? Mit keres itt ez a csúf ember? Ah! értem már . . . Ez az, ki Miklós szerelmét elárulta . . . Bizonyára a polgármesterék küldték ide kémkedni, teljesült-e parancsuk? Nos hát megmondhatja nekik . . . Jer édes gyermekem!

Teréz.

Ne még anyám, egy pillanatra hagyj még!
Itt e szobában láttam életem
Legszebb óráit: engedj elbucsúznom
Emlékeimtől.

Anna.

Jól van gyermekem!

Én addig istent kérem, tartsa fenn
Mindvégig lelked erejét. Maradj!

(*El jobbra.*)

TIZENNYOLCZADIK JELENET.

Teréz. (*Majd*) Miklós.

Teréz

(*asztal mellé ül, kezére hajtja fejét.*)

Bucsúzni . . . Mindörökre . . . Oh nehéz szó!
 Elhagyni mindent, a mit szereték,
 Eldobni, a mi kedves volt szívemnek,
 Mindent, mindent, még az emlékezést is,
 S indulni hűnyt szemekkel a hideg
 Homályos éjbe s még gondolni se
 Többé a napsugárra — oh nehéz!
 Nehéz!

(*Az asztalra borul. Szünet mulva fölemeli fejét.*)

Nehéz, de meg kell lennie . . .

A szív sokat bír el, míg megtörik . . .
 S ha megtört . . . eh! annál jobb . . . Pihenést
 Találok akkor tán a föld alatt.

(*Kapcsos imakönyvet vesz ki az asztal fiából s a lapok
közül kivess néhány száraz virágot.*)

Ez minden emlék, a mit tőle nyertem.
 Imádságos könyvemben hordozám,
 Imádság volt, ha rája gondolék . . .
 Most már bűn és káromlás . . . El veled!

(*Széttépi és szétszórja a virágokat.*)

Eltűnt, porrá lett . . . így lesz semmivé
 Az ő emléke . . . oh szívem, szívem!

(Az imakönyvre borul. Szünet után.)

A szent képet felmossák könnyeim,
 Az úr igéje könnyözönbe vész . . .
 Nem, nem! Vigasztalj meg engem istenem,
 Taníts szenvedni szent példád szerint.

(Gyorsan, izgatottan kirántja kebléből az érmet.)

El, el veled! Ne égesd keblemet!

(Nézi a képet.)

Isten veled szerelmem! Mindörökre
 Isten veled! Ne mosolyogj reám,
 Hisz én töröm meg a te szívedet,
 S elhagylak hitlenül . . . Isten veled!

(Hirtelen megcsókolja a képet.)

Ne kísérts! Csókod éget! El veled!

(Indulatosan összetöri a képet s a kandallóba dobja. Bágyadtan visszaesik a székre. Merengre.)

Most már nincs semmim tőle . . . Mehetek.
 Befejezhetem áldozatomat.

S ha majd ő egykor visszajő s keres,
 Nem mondja néki senki, hol vagyok,
 Nem mondja senki, mennyit szenvedek.
 S ő nyugtalan bolyong a ház előtt,
 A szellőt kérdi rólam, s nem felel,
 A fákat kérdi, s néma lesz a lomb . . .
 És ő keres, s azt véli, feltalál,
 A kertben fogja lesni ablakom,
 És várja, várja, míg magam vagyok . . .
 Majd halkán, titkosan, mint egykoron,

Ajtóm felé oson, s lélegzetét
Elfojtva, dobogó szívvel megadja
A jelt, a boldog hármaskopogást.

*(A kis sarki ajtón három halk kopogás hallatszik. Teréz
rémmiúten felszökik.)*

Nagy ég! Mi ez? A hármaskopogás.
Fülem zúg? A gonosz játszik velem?

(Az ajtón újra, erősebben hallatszik a kopogás.)

Nem, nem káprázat . . . Isten el ne hagyj!

*(Az ajtó lassan megnyílik s Miklós megjelen a küszöbén.
Teréz hangos sikoltással feléje rohan.)*

Ah! Ő az!

Miklós.

Én vagyok szerelmem, én!
Eljöttem érted, a mint esküvém,
Eljöttem, és nem hagylak el soha!

Teréz (irtózva hátrál).

El, el! Távozzál!

Miklós.

Én vagyok, Teréz!
Nem ismeresz? Elfeledted arczomat?
Nézz rám és emlékezzél. Én vagyok;
Enyém vagy már, örökre az enyém!

(Karjaiba ragadja Terézt.)

TIZENKILENCZEDIK JELENET.

Előbbiek. Anna (*jobbról*). Ruber. Gál (*balról*).

Gál.

Teréz sikoltott.

Anna.

Ah nagy ég!

Ruber.

Mi ez?

Gál.

Rabló bocsásd el ezt a nőt!

Miklós.

E nő

Az én menyasszonyom, s nem engedem
Őt senkinek.

Gál

(*kezénél fogva elrántja Terézt*).

Ez a nő hitvesem,
S mindenki ellen megvédem jogom.

Miklós.

Ez! A te hitvesed? Hazudsz, hazudsz!

Ruber.

Donáth fia! Mi dolgod itt ezudar?
Ki küldte hozzám?

Miklós.

Szívem és jogom.
E lány enyém, kivívom jogomat.
(*Teréz felé lép.*)

Ruber (közéjük lép).

E lány, leányom, férje oldalán áll.

Miklós.

Ez? Férje? Nem lehet! Hallod Teréz?
Hallod, mivel vádol saját atyád?
Azt mondja, hitszegő vagy és hazug,
Azt mondja, esküt törtél és silány vagy,
Azt mondja nincs szivedben becsület.
Felelj, czáfold meg őket! Szólj Teréz!

Teréz

(*kiragadva magát Gál kezéből, szilaj kitöréssel.*)

Nem bánom, bármi jöjjön! Nem birom
Tovább! Kimondom a valót!

Anna (összekulcsolt kézzel).

Az égre gyermekem!

Teréz

*(tekintete előbb Annára esik, azután Ruberre. Riadtan
hátrál Gál felé, roskadozva.)*

Kimondom a
Valót: ez férjem, ennek esküvém
Hűséget . . .

(Miklósra mutat.)

Azt ott . . . azt nem ismerem.

*(Aléltan összeesik Gál mellett. Ez és Anna melléje térdel-
nek. Ruber Miklóshoz lép s parancsolólag az ajtó felé
mutat.)*

(A függöny legördül.)

MÁSODIK FELVONÁS.

(Piacz. Oldalt házak, jobbra-balra egy-egy utcza torkolata; a jobb utcza sarkán nagy kö. A fenékszínen korecsma bejárata. A téren laczikonyhák.)

ELSŐ JELENET.

Hott. Endresz. Kollár. Polgárok.

(Hott, Endresz, Kollár és több polgár az előtérben összegbújva halkán beszélnek. A többiek a téren fel s alá járnak vagy a laczikonyháknál esznek.)

Hott (polgári ruhában).

Úgy tudom, mintha ott lettem volna. A török véres fejjel szaladt el Bécs alól s azóta folyton békét kunyorál a császártól.

Endresz.

Nem kell a béke! Pusztuljanak!

Hott.

Bécsben is azt mondják. Ki kell pusztítani a törököt, mindjárt kisebb lesz az adó.

Polgárok.

Helyes, ez az igazi!

Kollár.

Hát Thökölyből mi lett?

Hott.

Annak már vége. Már a töröknek se kell. Achmet, a váradi basa, magához csalta ebédre s lánczokban küldte Jenő felé.

Endresz.

Úgy kell neki! . . Csitt! húzzuk össze magunkat, kuruczok mennek erre.

MÁSODIK JELENET.

Előbbiek. Vas. Máté (*jobbról*).

Vas.

Nem tudom, hogy fog kiütni a választás. A labanczok nagyon összeszedik magokat s félek, hogy azt a nyakas Rubert választják meg polgármesternek.

Máté.

Vérszemet kaptak. Nagyon rossz hírek járnak

Thököly urunk felől, s azt remélik, többé nem kerekedik fölül s úgyis nem sokára német kézre jut Kassa.

Vas.

Nem volna jó a nyakuk közé húzni egyet, hogy észre térjenek?

Máté.

Félek, ez erőszak még jobban elmérgecsítené őket. Még nincs veszve semmi, a választásnak még nincs vége, s az elhalt polgármester fiát nagyon szereti a nép; reméljük, mégis az övé lesz a győzelem.

Hott (halkan).

Alkuszna a medve bőrére.

Endresz.

Csak a medve meg ne egye őket, míg alkuszna.

Vas (a csoportra mutat).

Ott is suttog egy afféle alamuszi csapat. Fogadni mernék, hogy labanczok. Ne üssek közéjük?

Máté.

Kerüljünk tulsó felökre, s hallgassuk ki, mit suttognak. (*El mindketten balra.*)

Kollár.

Tiszta a levegő. Beszéljen kegyelmed, mit tud még Thökölyről?

Hott.

A török ki fogja adni a felséges császárnak és fejét veszik mint lázadónak.

Endresz.

És a városokat elpusztítják, melyek vele tartottak. Hallják kegyelmetek? a ki Kassa városát szereti, Ruber Mihályt választja polgármesternek.

Polgárok (zajongva).

Úgy van! úgy van! A városházára!

(*Vas és Máté hirtelen eléjük kerülnek balról.*)

Vas.

Egy szóra hej! Hova olyan lóhalálában?

Kollár.

Szavazni!

Endresz.

Törvényes polgári jussunkat gyakoroljuk.

Máté.

A ki polgár, gyakorolja a jussát; de ez itt
(*Hottra mutat*) nem kassai polgár. Ki ez az ember?

Vas.

Ki? (*Közelről Hott szemébe tekint.*) Ah! teringettét! (*Katonásan üdvözli.*) Örnagy uram, adjon isten!

Hott (kardot ránt).

Itt van rá a fogadj isten!

Máté.

Ki ez?

Vas (kardot rántva).

Hott örnagy Caprara seregéből. Együtt szolgáltunk Géczy uram alatt, onnan szökött a némethez. Ide mellém, a ki jó magyar! Fogjuk el e kémet!

Hott.

Ezzel a hazugsággal szállj a pokolra! (*vívna*)

Máté (kardot rántva).

Hát így vagyunk? ide mellém Donáth Miklós hivei!

Endresz (kardot rántva).

Ez a szabad választás? Ide mellém Ruber Mihály hívei!

Thökölypárti polgárok.

Rajta! Fogjuk el a kémeket! Árulók!

Császárpárti polgárok.

Ne hagyd magad! A városházára! Igazságot!
(*Tolongság, vívás. A laczikonyhások sietre összeszedik holmijöket és elviszik. Nők, gyermekek menekülnek. A küzdők vívásközben balfelé húzódnak. Ezalatt Ruber, Gál, Teréz jobbról jönnek, Ruber előre siet.*)

Ruber.

Mi történik itt?

Máté.

Híveid közt egy német bujtogató kémeket találunk. Ily eszközzel akarsz győzni? Erről még felelni fogsz! (*A többiek után rohan.*) Fogjátok el! Meg ne öljétek! Vallani fog! (*El.*)

HARMADIK JELENET.

Ruber. Gál. Teréz.

Ruber (rállat vonva).

Balgák, rövidlátók, kik azt hiszik,

A rohanó özönt egy gyöngé gát
 Feltartóztatja. Megfordult az ár,
 S irányát változtatva, azt ragadja
 Most a magasba, a ki eddig a
 Hullámok ellen küzdött élteért.
 Akármit tesztek, veszve ügyetek :
 Az én napom jó fel, számomra üt
 A győzelem s bosszú órája most.

(Öklével fenyegetve az ég felé.)

Donáth István, miért nem látod ezt?
 Miért ragadt el bosszúmtól a hős
 Halál a harczmezőn? Nem ez, a mit
 Te érdemeltél. Ámde légy akárhol,
 Ott fenn, vagy ott lenn, halld meg szavamat :
 Bosszúmtól a halál sem mente meg,
 Fiadban fog szivedre sujtani.

Teréz.

Ne ehhez a halotthoz szólj atyám.
 Van más halottunk drágább, kedvesebb :
 Csak tegnap tettük sírba, könnyeink
 Még föl sem száradának hantjain :
 Ő jobban hallja, érti szavadat.

Ruber.

Szegény anyád ! Ő hallja szavamat.
 Miért nem érheté meg e napot?
 Hiszen velem túrt, együtt szenvedett

A rossz napokban átkos ellenünk
Gyűlölségétől: mért nem érte meg
A diadal napját is?

Teréz.

Már megérte
A legfőbb, a valódi diadalt:
Az Ur boldog lakába tért pihenni
És ott imádkozik szerettiért.

Ruber.

Imádkozik, hogy bosszúm teljesüljön.

Teréz.

Ott, a hol ő van, nincs bosszú, harag.

Ruber.

Ott, a hol ő van, ott él a haragvó,
A bosszúálló isten, ki lesújtja
Szent egyházának ellenségeit.
Elég a holtakról! Az élet áll
Előttünk küzdelmével, rajta hát!
Fel most a végső harcra, diadalra!

Gál.

Én és Teréz azonnal indulunk.

Ruber.

Hogyan? Most távoznátok?

Gál.

Nem Teréznek

Való e zűrzavar, e harczi zaj.

A mért elhoztam, már betelt a czél :

Befogta anyja megtörő szemét

S a haldokló áldását elnyeré.

Több dolga nincs itt, engedj haza térnünk.

Ruber.

Ám menjetek, de még nem e napon.

Nem ére véget még a küzdelem,

A kard ki van még vonva, s meglehet,

Nagy harcz előzi meg a diadalt.

Most szükségem van minden hű, erős

És bátor karra. Számolok reád.

Gál.

De hát Teréz?

Teréz.

Én majd a temetőben

Anyám sírhantjánál imádkozom.

Nyugodt lehetsz, ott jó helyen vagyok.

Ruber.

Végezze hát mindenki a magáét!
A nő imádkozzék, a férfiú
Harczoljon. Menjünk!

Gál.

Jól vigyázz
Teréz, magadra, el ne hagyd a sírt!
(*El Ruberrel balra.*)

NEGYESEDIK JELENET.

Teréz. (*Majd*) **Judit.**

Teréz.

A sírt! Bár el ne hagyhatnám soha!
Bár ott feküdném én is mély ölen!
Anyám, anyám, miért hagytál el magadtól?
Kebled helyett hantodra borulok most,
Sírod keresztjét áztatják könnyűim,
S a fűszál, mely fölöttem nő, talán
Hírt visz neked szegény lányod felől.

(*Lassan indul jobb felé.*)

Judit

(*gyorsan jó, Terézt látra, megreppen.*)

Te vagy?

Teréz (hátrálva).

Judit . . .

Judit.

Megrezzensz, úgy-e, félsz?
Hátrálni kész a bűnös öntudat.

Teréz.

Éltem minden rossz órájában eddig
Te állottál előttem, a te arcod
Volt minden szenvedésem hirnöke:
Hogyan ne félnék, újra látva téged?
Mily újabb átkot, bánatot jelent
Sötét szemed, mely újra rám tekint?

Judit.

Hogy mertél visszajönni?

Teréz.

Jól tudod:
Meghalt anyám, temetni jöttem őt.

Judit.

Hazudsz! Anyád sírjára esküszöm,
Hazudsz! Ürügy csak a halott neked:
Az élő kedvéért jövél ide,
Az élőt vágyol újra látni te.

Oh jól látom szemedben a hazug
 Köny fátyolán keresztül a remény,
 Az epedő vágy rejtett csillogását:
 Azért jövél, kihez nincs már jogod,
 Ki az enyém s kit elrabolni vágysz.
 Azt véled, azt reméled — jól tudom —,
 Hogy viszontlátva halvány arczodat,
 Újból föléled szunnyadó szerelme . . .
 Hiszen csak szunnyad, nem halt meg egészen,
 Szívének mélyén, szürke hamv alatt,
 Ég a parázs még olthatatlanul,
 S akárkinek nyujtá hideg kezét,
 Az egyetlen maradtál, kit szeret.

Teréz (önkénytelen örömmel).

Engem szeret!

Judit.

Mint felvillan szemed
 E puszta szóra, mint lett árulód!
 Ki mondta, hitvány, hogy téged szeret?
 Azt mondtam én csak: te reméled ezt;
 Azt mondtam én csak: ez a dőre vágy
 Hozott e helyre vissza; s azt teszem
 Hozzá: az árulás és hitszegés.

Teréz.

Mért üldöz engem vad boszúd, Judit?

Nem tettem-é meg minden vágyadat,
Nem volt-e szívem, éltem, mindenem
Vas akarátod rabszolgája? Szólj!
Parancsolád, hogy utadban ne álljak:
Kitértem onnan engedelmesen;
Parancsolád elhagynom hitlenül,
Kinek örök szerelmet esküvém:
Elhagytam őt, átengedém neked;
Parancsolád, legyek boldogtalan:
Megtörtént, oly boldogtalan vagyok,
Mint csak kívánhatod . . .

Judit.

Hát azután?
Boldogtalan . . ! Azt véled, ritkaság ez.
Oly nőnél, a ki férfiút szeret?
Azt véled tán, hogy én boldog vagyok?

Teréz (hirtelen).

Te sem vagy boldog?

Judit.

Ah ! ismét e fény,
E villanó örömsugár szemedben !
Képmutató ! S te még tagadni mernéd,
Hogy nem megrontásomra jössz ide ;
Tagadni mernéd, hogy nem szereted,
A kit szeretned csak bűnnel lehet !

Teréz (fölemelt fövel).

Nem tagadom ! Miért ? Nincs már okom
Tőled remegni. Ugy van, szeretem !
Szivem mélyébe rejtve hordozám
E szent érzelmet, s meg nem sugtam azt
Gyónásomban se ; ámde most neked
Fennen szemedbe mondom : szeretem !
Nem volt elég megtörnöd szivemet,
Reá tipornál még sarkaddal is ?
Vigyázz, Judit, most én mondom, vigyázz !
Anyám sírjához indulék, szivemben
Gyászon kívül nem volt más érzelem,
S utamba álltál, sértőn, gyűlölettel,
Szivembe markoltál kegyetlenül,
Fölkeltve mind, mi mélyén szunnyadott,
Szerelmet, bosszút, mindent a mi lángol.
Mi összeéget téged s engem is !
Vigyázz Judit ! Jöhet egy pillanat,
Hogy elfelejtek istent és hitet,
S nem látok mást, csak szenvedésemet,
És azt ki szenvedésem oka volt :
És akkor jaj nekem, de neked is !

(El jobbra.)

ÖTÖDIK JELENET.

Judit. (*Majd*) Ágnes.

Judit.

Oh nyomorult! te fenyegetni mersz?

(*Néhány lépést tesz Teréz után*).

Elmenekült... daczczal szemembe dobta

Kihívását... és gyáván elfutott...

Eh! gyöngé báb, nem félek haragodtól,

Nem, oh nem attól félek: gyöngeséged

Az, a mi rémít, a mi a veszély

Sejtelmével fogyasztja szívemet...

Ha Miklós újra látná, s e botor

Teremtésnek nem volna ereje

Elútasítani ostromló hevét...!

Hiszen még mindig e nőé szíve,

Hisz nem felejté őt egy perczre sem,

S bár ajkát el nem hagyta még neve,

Szemében azt olvastam szüntelen;

S míg én epedve lestem egy szavát,

Éreztem, hogy rá gondol akkor is,

Őt keresik tévelygő szemei,

Mindig csak őt, e bábót, e silányt,

S férjemmé lett bár, csak kezét nyerém,

De szíve, lelke, gondolatja mind,

Mind e halvány viaszképnél maradt...

(*Indulattal tépre ruháját keblén.*)

Oh! összetépem, össze a czudart!
Foszlánynyá tépem, mint e rongyokat!

Ágnes (jő balról).

Judit, szegény leányom, itt találalak?
Te is bizonyynyal Miklóst keresed?
Én reggel óta üzöm már nyomát.
A választás már kezdetét vevé,
Kiáltozó, viaskodó csoportok
Tolonganak a városház körül,
Mindenki izzad, üt, ver, kiabál;
S csak ő, kiért e harcz foly, nincs sehol.
Tudod tán, hol van Miklós?

Judit.

Én? Hogyan
Tudnám én? Hisz csak a neje vagyok.

Ágnes.

Szegény leányom! mennyi keserűség
Van e szavadban. Úgy fáj a szívem
Éretted. Hisz mi javadat kívántuk,
Mindent csak boldogságodért tevénk.

Judit.

S úgy-e nagyon boldogtalan vagyok?

(Ágnes keblére borul.)

Ágnes.

Miklós haszontalan, gonosz fiú :
Bár gyermekem, kimondom egyenest.
Oh élne még az apja ! Fogadom,
Másképen volna minden. Hajh ! szegény
Férjem, miért is ment el a csatába !
Kinek családja van, nem kellene
Honért, hitért, vagy mit tudom, minő
Más szóért oda dobni életét.
De látod, ilyenek a férfiak,
S hibáikért mi szenvedünk, szegény nők.
Én síratom bús árvaságomat.
S téged boldogtalanná tesz fiam.

Judit.

Ne vádold őt, anyám, nem ő hibás :
De volna bár ezerszer bűnösebb,
Érezném még fájóbban megvetését,
Hidegségét, rossz kedvét, közönyét:
Nem vádolnám őt, hisz én szeretem.
Szerelmem bírt rá, hogy erőszakos
Fegyverrel harczoljak birásaért,
S ha még nagyobb bűnt kellett volna tennem,
Kész lettem volna érte arra is.
Hisz azt hívém szegény botor fejemmel,
Elég boldogságomra, bírnom őt,
S hűség, gyöngédség, önfeláldozás,

S minden, mi nőerénynek mondható,
 Bizton meghozza majd a többit is,
 S első szerelme, mely enyém vala,
 Míg rossz varázslat el nem ragadá,
 Újból föléled, újra az enyém lesz.
 Nem úgy történt, csalódtam, nem szeret.
 Nőül vett, tán bosszúból, unalomból,
 De szíve közönyös, hideg maradt.
 Mindegy! Nem vádlom őt, hisz szeretem . . .
 De van, kit vádlok, kit gyűlölök,
 Van, a ki közte és közötttem áll,
 Van, a ki érte harczra kél velem :
 És ettől nem hátrálok, s ha enyém nem,
 Övé sem lesz ő, arra esküszöm !

HATODIK JELENET.

Előbbiek. Justi. Bója. Polgárok (*jobbról*).

Polgárok (zajnyra).

Le a némettel ! Éljen a szabadság ! Isten éltesse
 Thökölyt !

Justi.

Ez mind nagyon szép, de többet érne, ha vok-
 solni mennének kegyelmetek, mint hogy itt kia-
 bálnak, hol se a német, se az isten nem hallja.

Bója.

Hiszen voksolunk mi szívesen, de legalább látni szeretnők azt, a kire a szavunkat adjuk. Egy kis oratio is kéne vagy mi!

Justi.

Hát nem elég, hogy fia annak a Donáth Istvánnak, a ki e város bástyáin adta oda életét szabadságunkért, városunkért?

Bója.

Már ez igaz! Alma nem esik messze a fájától. Csak azért mondtam, mert hát nem szeretnénk zsákban macskát venni. Aztán nem is tudunk igazi vivátot kiáltani rá, ha nem látjuk saját becses személyében.

Justi.

Itt áll az anyja, meg a felesége; előttök már csak elkiálthatják a vivátot.

Bója (leveszi kalapját).

Isten áldja! Mi mindig hívei voltunk a Donáth familiának. No atyafiak, most már semmi teketória! Siessünk voksolni! Éljen Donáth Miklós!

Polgárok.

Éljen Donáth Miklós! (*El balra.*)

HETEDIK JELENET.

Ágnes. Judit. Justi.

Ágnes.

Köszönöm Justi uram! Kegyelmed mindig igaz barátja volt fiamnak.

Justi.

Jaj! csak ezt a barátságot ne emlegessék!

Ágnes.

Miért ne? Azt gondolja, hálátlanok vagyunk? Nem a kegyelmed érdeme az is, hogy megtudtuk fiam méltatlan szerelmét és idején elháríthattuk a bajt?

Justi.

Ugyan ne hánytorgassák mindig ezt az érdemet! (*Jobbfelé néz.*) Kivált most, mikor épen itt jó Miklós.

Ágnes.

Valahára!

Justi.

Nagyon valahára! Beszéljenek a lelkére, lásson már egy kissé ő is a dolga után.

Ágnes.

A mi beszédünk csak felbosszantaná. Ez a kegyelmed kötelessége, mint legjobb barátjáé.

Justi (feszélegre).

Azt hiszik, az én kötelességem?

Ágnes.

Siessen eléje! Mi nem leszünk útjában. Jerünk leányom! (*El balra.*)

Judit.

Csak menj anyám, utólérlek. (*Justihoz.*) Várjon itt rám, míg visszatérek. (*El balra.*)

Justi (jobb felé fordul, magában).

Szép megbizás! S ha aztán közben kikottyantom kényes titkomat . . . jaj! Ördög vinné a nyelvet!

NYOLCZADIK JELENET.

Justi. Miklós.

Justi.

Az isten szerelmére, Miklós! Hol jártál mostanáig?

Miklós (komoran, lecsüggesztett fővel).

Nem tudom.

Justi.

Nem-e? Pedig nem vagy mámoros. Te sokat elbirsch, nem tudsz megittasulni.

Miklós.

Bár tudnék! Akkor tán feledni is tudnék.

Justi.

No, feledni jól tudsz. Azt is elfeledted, hogy ma van a választás és a mi pártunk téged akar polgármesternek.

Miklós.

Mit bánom én!

Justi.

De ha így viseled magadat, megbukunk.

Miklós.

Jó.

Justi.

Menykőbe jó! Ha megbukunk, ellenségeink ke-
rekednek fölül s maholnap német kézre jutunk.

Miklós.

Mindegy.

Justi.

Hátha leütik a fejünket, az is mindegy lesz?

Miklós.

Annál jobb.

Justi.

Tisztellem a gusztusodat! Miklós, Miklós, mi
lett belőled? Te, a ki mindnyájunk szeme fénye,
büszkesége, reménye voltál, hogy tudtad így el-
hagyni magadat?

Miklós.

Mért ne hagynám el én magamat, ha ő is el
tudott hagyni?

Justi.

Ő? micsoda ő?

Miklós.

Tudod. Csak te tudod.

Justi.

Szent isten! hát még mindig rája gondolsz?

Miklós.

Rája gondolok? Nincs a napnak, az éjszakának az az órája, az órának az a percze, hogy előttem ne állna, hogy ki ne akarnám tépni szivét hűtlenségeért s meg újra karjaimba ragadni, hogy megfojtsam csókjaimmal. Oh mennyire szerettem! mily rútul elárult!

Justi.

Ha elárult, ne gondolj rá!

Miklós.

Mi lehetett oka? Mi fordíthatta el tőlem oly hirtelen szivét? Hiszen nem ilyennek ismertem én őt. Hűnek, igaznak, szerető szivűnek ismertem. Hogyan lehetett egyszerre ördög az angyalból? Nem történhetik ez ok nélkül. Mi volt az? Tudnom kell. Te itthon voltál már, Bernát, te láthatad, mi történt körülötte. Szólj, mi volt az?

Justi (rémülten).

Én! Mit tudjak én? (*Félre.*) Most mindjárt kikottyantom . . .

Miklós.

És mégis meg kell tudnom. Ez a kétség nem hagy nyugtot; elkárhozom, ha világosságot nem kapok. Szemébe kell néznem még egyszer és arczába dobnom árulását. Ha elhagyott, mondja meg, miért? Ha nem szeretett már, mondja meg, mivel adtam rá okot? Meg kell mondania!

Justi.

Ehhez már nincs jogod. Ő másnak a neje s neked hitvesed van.

Miklós.

Nekem? Hitvesem van?

Justi.

Ur isten! hát ezt is elfeledted?

Miklós.

Igen . . . igen . . . van egy nő, ki nevemet viseli . . . Hogy jutottam hozzá?

Justi.

Ugy, hogy megesküdöttél vele.

Miklós.

Igaz, emlékszem . . Nem volt szép tőlem, hogy azt tettem . . . Bernát, te igaz barátom vagy, rád bízhatom titkomat . . .

Justi (íjedten).

Nem, nem, csak titkot ne bizz rám !

Miklós (komor merengéssel).

Rád bízhatom, te el nem árulod . . . Becstelenség volt, a mit tettem. Én ezt a nőt nem szerettem.

Justi.

Miért vetted el hát?

Miklós.

Mit tudom én? Örült voltam, eszemet vesztettem, annak a másiknak a hitszegése miatt . . . Bosszút akartam állni . . . szüleim kértek, nógattak . . . azt mondták, vőlegénye vagyok, kötelességem beváltani jegyesi fogadásomat . . . és én arra a másikra gondoltam, s azt hittem, én is ütök egy tört az ő szívébe . . . Bolondul hittem . . . becstelenséget követtem el . . . Megcsalni egy nőt, a ki semmit sem vétett . . . nem volt szép tőlem . . . Csak te tudod ezt, el ne árulj !

Justi (kétségbeesetten).

Istenem, istenem! és ezt az embert még ma polgármesterré kell tenni . . . Miklós! térj magadhoz! Ne gondoldj most nőre . . . sem az egyikre, sem a másikra . . . jer velem a városházára, hived közété.

Miklós.

Nem oda . . . mit keressek ott? Nem találom meg ott a feledést . . . (*A korcsma felé indul.*) Ide való vagyok én, itt vagyok helyemen . . . Hagyj el! Feledni, feledni! . . . De nem! annak az asszonynak még egyszer a szemébe nézek . . . és akkor . . . majd meglátjuk . . .! (*El a korcsmába.*)

Justi.

És mindez az én művem! Oh nyelvem! nyelvem!

KILENCZEDIK JELENET.

Justi, Judit.

Judit (gyorsan jő balról).

Mit végzett vele?

Justi.

Eh! Nem jó ez már semmire. Még mindig nem tudja feledni azt az asszonyt.

Judit.

Terézt!

Justi.

Hát ha még tudná, hogy mi . . . eh! ne is beszéljünk róla! Menjünk bukni! (*El balra.*)

Judit (magában).

Ki van fejemre mondvá az ítélet.
Ő nem szeret, nem is szeretett soha,
Nem fog soha szeretni . . . mindörökre
Azé . . . a másiké marad szive.

(*Bágyadtan a sarok-kőre ül.*)

Ez hát a vég! E díjért küzdtem én!
Szerettem és gyűlöltem, átkozódtam
S esengtem, fenyegettem és zokogtam,
S mindennek egy a vége: elfeled.

(*Kezére támasztja fejét.*)

TIZEDIK JELENET.

Judit. Gál. Polgárok (*johbról*).

Polgárok (zajongva).

Ne hagyjuk magunkat! Nem tűrünk több zsarnokságot!

Gál.

Az elhatározó pillanat közelg!

Fel hát polgárok, sorsotok fölött
Hosszú időre dönt a küzdelem.

Judit (fölpillant, magában).

Teréznek férje . . . Ah ! nincs veszve minden . . .
Oly sziklát görditek még útatokba,
Hogy összetörtök rajta, esküszöm.

(Fölemelkedik.)

Polgárok.

Vezess hát ! Fel a harcra ! Követünk !

Gál.

Előre ! Ne feledjük, életünk
Van most kérdésben, s ha a szó elég
Nem lenne, döntsön végül fegyverünk.

(Kirántja kardját.)

Polgárok.

Előre ! előre !

(Tolongra el balra.)

TIZENEGYEDIK JELENET.

Judit. Gál.

Judit

(karjánál fogva visszatartja Gált.)

Egy szóra, Gál uram !

Gál.

Asszony, bocsáss!
Most férfiak harcolnak, asszonyi
Beszédre nincs idő most.

Judit.

Azt hiszed?
Szaladj hát, oltsd az idegen tetőt,
Míg otthon felgyújtják tenházadat.

Gál.

Mit mondasz?

Judit.

Semmit. Menj a férfiak
Harczára. Mit törödnél asszonyokkal?
Hisz a te nőd is asszony, semmi más.

Gál.

Teréz . . . !

Judit.

Kimondtad a nevét . . . Teréz.
Mit gondolsz, hol van ő most?

Gál.

Jó helyen.

A temetőben.

Judit (gúnyosan kaczag).

Úgy-e? Jó helyen?
És mit gondolsz, mi az mit eltemet?

Gál.

Őrült vagy? Mit jelent e gúnykaczaj?
Ez esztelen beszéd? Ki vagy te? Szólj!

Judit.

Én? Ki vagyok? Mit kérded? Nő vagyok,
Kinek van szíve és becsülete.
S nem hagyja, hogy megtörjék a szivét,
Hogy elrabolják a becsületét.
Ki vagyok? Nő vagyok, ki látok itt
Kivont kardjával egy böles férfiút,
És szánom őt és kaczagok fölötte,
Hogy kardja van s nem védi meg jogát.

Gál.

Teréz . . . ! Mit mondasz róla? Hol van ő?

Judit (vállat vonva).

Mondád, a temetőben.

Gál.

Nem felelsz?

Vigyázz, felejtem asszony voltodat.
És karddal csikárom ki válaszod.

Judit (kitörve).

Teréz most szeretőjét keresi,
És a mit eltemet — ha engeded —
Az boldogságod és becsületed.

Gál.

Hazudsz!

Judit.

Jó. Hazudok. Te tudhatod,
Hiszen bölcs férfiú vagy, kardod is van.
Házadban őrizhetnéd kincsedet,
S a rabló barlangjába hurczolod;
Siethetnél a helyről, hol veszély,
Hol biztos tör leselkedik reá,
S te ott hagyod prédául, védtelen,
S kurjongató részeg polgárok élén
Nyugodt lélekkel mégysz választani.
Menj hát! Ne hallgass rám, hisz hazudok.

Gál.

Ördög vagy asszony, szólj, hol van Teréz?

Judit.

Keresd.

Gál.

Fölkeresem.

Judit.

Ha föltalálod.

Gál.

Elég! A mit tanácsolsz, megteszem.
A többit bízd reám... Ha rágalom,
A mit mondtál: bárhol légy, feltalállak,
És megfizetsz e pillanatnyi kínért. (*El jobbra.*)

TIZENKETTEDIK JELENET.

Judit. (*Majd*) Justi.

Judit (hosszasan kaczag).

Menj, menj, keresd! itt nem hagyod, tudom...
A kétség magva már szívedbe hullt,
S vigyázni fogsz kincsedre. Célomat
Elértem: sziklát gördíték közéjük,
Nem állnak szembe egymással soha.

Justi

(*homlokára vont süveggel, felhajtott gallérral, jó jobbról,*
Judithoz megy, szomorúan.)

Megbuktunk.

Judit (felriadva).

Hogyan ?

Justi.

A mitől féltünk, beteljesült. Miklós oda se nézett a választásnak, meg is bukott csúfosan. Ruber Mihály az új polgármester, győztek a labanczok.

Judit.

Mit bánom én ?

Justi.

Nem bánja ? Mondhatom, Miklós se bánja, nagy filozófok mind a ketten. Hát ne bánják ! Ruber uram épen most köszöni meg választását a népnek ; hallottam, a mint fogadta, hogy alatta a jó erkölcs és isteni félelem fog uralkodni. Szép mulatság !

Judit.

Mit bánom én !

Justi.

Ezt se bánja ? De hát nem látja, hogy ez az isteni félelem nekünk, az új hitűeknek szól ? Vagy azt se bánja ? De azért jó lesz most haza térnie. Ruber uram nem sokára erre jó.

Judit.

Nem félek tőle. Hagyjon el!

Justi.

El is. Itt jó már. Látni se akarom, mert a képeére másznék. (*El jobbra.*)

TIZENHARMADIK JELENET.

Ruber. Judit.

Ruber (magában).

Ah! itt e nő! Donáth Miklós neje,
Bosszúmnak leghatalmasb eszköze:
Meg kell ragadnom haladéktalan.
Úgyis, ki tudja, meddig tarthatom
Kezemben a hatalmat? Míg erőm van,
Addig kell ellenimre sujtanom.

(*Judithoz.*)

Ismersz, leányom, engem?

Judit.

Ismerem.

Ruber.

Tudod, hogy azzá választott a nép,
Mi azelőtt Donáth volt, gyámatyád?

Judit.

Tudom.

Ruber.

Ne fordulj el tőlem haraggal,
Habár családod ellenségnek ismer,
Neked mindig jóakaród valék.
És kormányzatom első tette lesz,
Hogy boldogságod' helyre állítom.

Judit.

Nem értem.

Ruber.

Jól értesz te, gyermekem !
Arczod vonaglásából olvasom,
Hogy szívedet találta ez a szó.
Jól értesz engem, jól ért városunk,
Mely egy év óta botránkozva látja,
Mint tesz boldogtalanná az a férj,
Kit úrrá s gazdaggá tett vagyond.

Judit.

Panaszkodám ?

Ruber.

Nem kell itt a panasz,

Hol a kiáltó tettek mondanak
 Vádat mindennap. Férjed, e Donáth
 Miklós, elfordult tőled hitlenül,
 Kinek örök védelmet esküdött;
 Hetek mulnak, hogy nem látod színét,
 Dorbézolásban tölt éjet-napot,
 — Rosszabbat is beszél a hír felőle —
 S botránykő lett erkölcsös városunkban,
 Mely undorodva fordul tőle el,
 S szívéből sajnál téged.

Judit.

Mi köze

Van ehhez a városnak?

Ruber.

Nagy köze.

Hol tiszta erkölcs, istenfélelem
 Uralkodik a város népe közt,
 A rossz példát eltűrni nem lehet.
 Ép test nem tűri a fekélyt magán,
 S bölcs orvos izzó vassal irtja ki,
 Míg az egész vért meg nem mérgezi.
 Ez ép test városunk, férjed fekélye,
 A vassal irtó orvos én leszek.

Judit.

Irtsd hát ki a legmérgeesebb fekélyt,
 Mely átkot s bűnt hoz, irtsd ki lányodat!

Ruber.

Hah! mit merészelsz?

Judit.

Jól tudod te is!

Az, a ki megrontotta férjemet,
 Az, a ki elrabolta ép eszét,
 Az, a ki bűnös vágyat kelt szívében,
 Ki elcsábítja másnak hitvesét,
 Az a te lányod, nagy erkölcsbíró!
 Ha szíveden fekszik hát városod
 Erkölce és az istenfélelem,
 Pusztítsd ki ízzó vassal ezt a rossz
 Fekélyt, pusztítsd el lányodat, Terézt!

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbiek. Miklós.

(Alkonyodik. A felvonás végéig egészen elsötétül a szín.)

Miklós (kissé nehéz léptekkel jő).

Teréz . . . ki említé Teréz nevét?

Judit (félre).

Miklós! Nagy ég!

Ruber (halkan Judithoz).

Elég! egy szót se erről!

Miklós.

Kit látok itt? Ruber Mihály uram . . .
S ez itt . . . ? Judit . . . valóban ő. Mi ez?
Halálos ellenségem, nőmmel együtt?
Tán ellenem kötöttetek frigyet?

Judit (fájdalmasan).

Miklós!

Ruber.

Neked kérdezni nincs jogod,
Te fogsz felelni, ha kérdőre vonlak,
És ahhoz van jogom. Kezembe adta
A törvény büntető kardját a nép,
E naptól fogva én vagyok bírád,
Én ítélek fölötted, én szabom
Fejedre bűnödért a büntetést.
Ismétlem hát, mit nődnek mondtam itt:
Nem tűröm többé, hogy istentelen
Élettel botránkoztasd városunk
Erényes népét, nődet hitlenül
Elhanyagolván s megtörvén szívét.
Van még törvényünk, mely a hitszegő
Férjekre súlyos büntetéseket szab,
És én azért vagyok, hogy végrehajtsam,
Mit a törvény rendel. Bírói székem

Elé idézlek, ott fogsz megfelelni,
És ott nyersz büntetést, ha nem javulsz.

(El jobbra.)

TIZENÖTÖDIK JELENET.

Miklós. Judit.

Miklós.

Mi volt ez? Mily hangon mert szólani?
Idáig sülyedtem hát? Köszönöm,
Judit! Tudom, neked köszönhetem.

Judit.

Mért vádolsz engem?

Miklós.

Te panaszkodál.

Másképp miért szólt volna?

Judit.

Oh ne hidd,

Csak ezt ne hidd felőlem . . ! Istenem !

Mi végtelen mély a te megvetésed,

Hogy ezt fel tudtad tenni rólam . . . Én !

Én járulnék panaszszal legnagyobb

Ellenségedhez ? . . s épen ellened ?

Oh Miklós, hát csak ennyire becsülnéd

Szerelmemet, hűségemet? Mivel
Adék okot rá? Nem, ne hidd, csak ezt ne!
Nem hallott ajkamról panaszt soha,
Sem ez, sem más . . . Bármit tévél velem,
Szívembe fojtám fájó titkomat . . .
Szerettelek, s ha ellenséged állt
Elöttem, bizonyára védtelek
És nem panaszkodám . . . Ne hidd! ne hidd!

Miklós.

Nem vádollarak, Judit, nem is vetem
Szemedre ezt; hiszen ha tetted is,
Jogoddal éltél, volt reá okod.

Judit (hevesen).

De nem tévém! Ez egyet van jogom .
Kivánni tőled, hogy ne vélj hazugnak.
Ez ember volt az, ki kéretlenül
Elém állt, sajnálkozva sorsomon,
S ígérve üdvöm helyreállítását.
Miért? Én nem kértem rá . . . Vagy tudom,
Nagyon tudom, mért tette . . . Hisz ez ember
Halálos ellenséged, vesztedet
Kívánja s engemet választja rá
Ürügynek. . . Erről én nem tehetek,
Miklós! Hiszen bár nem panaszkodom,
Mindenki látja, tudja, hogy nagyon
Boldogtalan vagyok.

(Eltakarja arcát.)

Miklós.

Szegény! Miért is
Lettél te nőmmé?

Judit (tompán).

Mert szerettelek.

Miklós.

S boldogtalanná lettél, mert szerettél.
Lásd, mily bolond az ember! A mióta
Áll a világ, együtt járt szüntelen
Boldogtalanság és a szerelem,
S a balga ember nem okúl a példán:
Ismét szeret, ismét boldogtalan.

Judit.

Nem az boldogtalan, a ki szeret,
Csak az, a ki viszonzatlanul szeret.

Miklós.

S én nem szeretlek, úgy-e? Hajh! az én
Szivem meghalt, nem tud szeretni már.

Judit (kitörve).

Hazudsz!

Miklós.

Mi az? Mit mondasz? Én . . .

Judit.

Hazudsz !

Nem tudsz szeretni engem — ez igaz ;
Mert mást szeretsz, mást, kit mindig szeretted.

Miklós.

Honnan tudod ?

Judit.

Tudom.

Miklós.

Kitől tudod ?

Nem árulám el titkomat soha,
S ha mégis ismeréd, csak oly uton
Juthattál hozzá, mely tilos vala.
S ha tudtad . . . ah ! mily szörnyű gondolat !
Tudnod kell azt is, mért lett hűtelen,
A kit szerettem ? Tudnod kell. Felelj !

Judit (rémműlten).

Nem, nem tudom ! Ne faggass ! Nem tudok
Semmit sem.

Miklós.

Késő ! Árulód a szó,
S én szavadon foglak. Parancsolom,

Felelj és mondj valót. Többé ne várj
 Kiméletet! Eddig sajnáltalak,
 És vádolám magam, hogy szerelem
 Nélkül, csalárdul nőmmé tettelek,
 S boldogtalanságodnak oka lettem :
 De ha te tudtad a valót, ha tudtad,
 Hogy nem szeretlek, hogy mást szeretek,
 És mégis nőmmé lettél, tenmagad
 Vagy bűnös, szánalmamra nincs jogod ;
 Rabommá tetted tennen magadat,
 És mint rabommal, úgy bánok veled :
 Parancsolok s te szót fogadsz. Felelj :
 Mi tépte el tőlem, kit szereték ?

(Erősen megragadja kezét.)

Judit

(elrántja kezét, magánkívrül).

Nem felelek, nem ! Nem vagyok rabod !
 Az isten oltáránál esküvém
 Neked hűséget, úgy, mint te nekem :
 Csak azzal tartozom neked, mivel
 Nekem te ; én híven megadtam azt,
 Mivel tartoztam, s van hozzá jogom,
 Hogy követeljem azt, mi engem illet.
 Én nem rabod, én hitvesed vagyok !
 Egy a bilincs, mely minket összeköt,
 S ha én el nem szakítom lánczomat,
 Te sem fogod széttépni, esküszöm !

Hűségem, gyöngédségem és szerelmem
 Nem volt elég neked, nem győze le?
 Jó! Ismerd meg most égő bosszumat,
 Majd győz az rajtad! Te vagy a rabom,
 Nem én tied! Bilincsben tartalak,
 És az a nő, az átkozott, kiért
 Így meggyaláztál, nem lesz a tiéd,
 S habár utánad jött, habár keres,
 Ha föltalálod is: vigyázzatok,
 Közétek állok s szétszakítalak!
 (*El balra.*)

TIZENHATODIK JELENET.

Miklós. (*Majd*) Piroska.

Miklós.

Utánam jött . . . Azt monda . . . És keres . . .
 Teréz itt van és engemet keres!
 Ah! hol van? merre jár? Csak őt, csak őt
 Láthassam, tőle tudjam a valót:
 Nem gondolok ez asszony esztelen
 Dühével . . . Ah! Hol vagy Teréz?

Piroska (gyorsan jó, magában).

Itt sincs, sehol sem találom . . . Otthon az egész
 ház fel van fordulva miatta . . . (*Fenn.*) Donáth
 uram! Nem látta asszonyomat?

Miklós.

Ki vagy te? Ki a te asszonyod?

Piroska.

Gál Sándorné asszonyom . . . Ismerheti őt . . .
Lánykorában Ruber Teréznek hívták.

Miklós.

Teréz! Hol van!

Piroska.

Épen azt szeretném tudni. Azt mondta, a temetőbe megy anyja sírjához; férje kereste, de nem találta ott . . . Pedig már utaznunk kellene . . .
Ah! valahára! itt van . . .

TIZENHETEDIK JELENET.

Előbbiek. Teréz (*jobbról*).

Miklós.

Teréz!

Teréz (*megáll*).

Miklós . . . Ne hagyj el istenem!

Miklós (*Piroskához*).

Távozzál innen!

Piroska (magában).

Értem. Elmegyek.

Nagy baj lesz ebből, ha nem sietek. (*El.*)

TIZENNYOLCZADIK JELENET.

Miklós. Teréz.

Miklós.

Elöttem állsz hát végre!

Teréz (reszketve).

Mit akarsz?

Miklós! Bocsáss! Ne álld el útam.

A templomból jövök, imádkozám

Az Urhoz, csillapítsa le szívem

Fölébredt bűnös szenvedélyeit:

Az Ur meghallgatott, lelkem nyugodt.

Bocsáss el Miklós! Nem szabad nekünk

Többé egymással szemközt állanunk.

Miklós.

Templomban voltál és imádkozál?

Imádkozál-e minden bűnödért?

Megmondtad istenednek, hogy hazug

És hitszegő és áruló valál?

Megmondtad-e, hogy egy ember szívét

Megtörted, lelkét kárhozatnak adtad?
Nem, úgy-e, nem meréd megmondani?
E bűnt az isten sem bocsátja meg.

Teréz.

Ne vádolj engem.

Miklós.

Ne vádoljalak?
Kit vádoljak hát? Szólj! Kit érjen átkom?

Teréz.

Nem szólhatok.

Miklós.

Nem, mert csupán magad
Vagy bűnös, mert csak a te lelken
Van minden szenvedés, mely engem ért.

Teréz.

Én ártatlan vagyok, Miklós, ne vádolj.

Miklós.

Vádollak és átkozlak! A mi köny
Hullott szememből, mind átokra válik,
S üldözni fog, örökre, szüntelen;
Meglátogatja alvó helyedet
És elriasztja éjszakád nyugalmát;

Utánad megy a néma sírba is,
A másvilágon is üldözni fog,
S az Úr ítélő székénél kiáltja:
Verd, verd meg isten ezt az árulót!

Teréz (sikoltva).

Nem, nem! Ne folytasd! Nem bírom tovább?
Történjék bármi, nem hallgathatok.
Vond vissza, Miklós, szörnyű átkodat,
Én nem tehettem másképp, isten a tanúm.
Atyám számára készen állt a vérpad,
A te atyád kezében volt a bárd . . .
Judit hozzám jött és követelé:
Mondjak le rólad . . . Aztán jött anyád,
Parancsolá, hogy Gál neje legyek,
Atyámnak élte volt ezért a díj . . .
Igy volt . . . Ne átkozz . . . Másképp nem tehettem.

Miklós.

Oh isten! isten! Ez hát a titok!
Most értem már. Szegény gyermek! Szegény
Ártatlan áldozat!

Teréz.

Most már tudod.
Bocsáss utamra hát!

Miklós.

Nem úgy Teréz!
Most már tudom, hogy hűtlen nem valál,
Most már tudom, hogy épen úgy szeretsz,
Mint téged én. Elég a szenvedés,
Van rá jogunk, hogy boldogok legyünk.

Teréz.

Miklós, bocsáss el!

Miklós (karjaiba ragadja).

Nem bocsátalak!

A mit mások rontottak sorsomon,
Jóvá teszem magam. Elviszlek innen,
Velem kell jönnöd. . . Más hont keresünk,
A hol emberkéz nem szakítja szét
Egymástól a szerető szíveket.
Velem kell jönnöd!

Teréz (vergődve).

Nem! Bocsáss!

Miklós (magával vonja).

Velem
Kell jönnöd! Az enyém vagy! A pokol
Hatalma sem szakíthat tőlem el!

TIZENKILENCZEDIK JELENET.

Előbbiek. Judit.

Judit.

De elszakítom én !

Teréz (sikoltva).

Judit!

*(Kiszakítja magát Miklós karjaiból s a sarokkőre esik.)**Miklós.*

Elinnen,

Te örült asszony? Egyszer elszakítád
Keblemről őt, másodszor nem fogod.
Mindent tudok már.

Judit.

Úgy azt is tudod, hogy
Megesküvém, ha nem léssz az enyém,
Ezé se léssz ! Ez asszony meghal itt.
(Tört ránt ki öléből és Terézre emeli.)

Miklós (megragadja Judit kezét).

Gonosz !

Judit.

Bocsáss !

Miklós.

El innen !

Judit (küzdve).

Nem megyek !

Bocsásd el törömet !

Miklós.

Menj !

Judit (magánkívül).

Hagyd a tört !

Ez asszony meghal !

(*Kirántja karját s Terézre emeli a tört.*)

Miklós (kiragadja a tört).

Eh ! legyen, ha nincs

Más mód ! (*Judit felé szúr.*)

Judit (sikoltva).

Ah ! gyilkos !

(*Összeesik. Kívül zaj.*)

Miklós.

Te akartad így.

(*Melleje dobja a tört.*)

Teréz! Hol van? Ah! Elalélt . . . Teréz!

(Felkapja karjaiba.)

Most már enyém vagy!

(Elrohan Terézzel balra.)

Judit (a földön).

Emberek! Segítség!

HUSZADIK JELENET.

Judit. Ruber. Gál. Piroska. Szolgák *(fáklyákkal)*.

Ruber.

Innen jött a sikoltás.

Piroska.

E helyen volt.

Gál.

Hol van Teréz?

Judit (karjára emelkedve).

Utána! Elragadták!

Gál.

Itt fekszik egy nő.

Ruber (lehajol).

Ez Donáth neje.

Gál (lehajol).

Meg van sebezve.

Judit.

Eh! minek velem
Törődni! Vállamat találta csak
Férjem — Terézzel — arra — elragadta —
Utána hát!

Gál.

Teréz!

Ruber.

Utána! Gyorsan!

Judit (fölvesszi a tört, föltérdel).

E tört . . . ezt szántam én az ő szívének . . .

(Gál kezébe adja a tört.)

Ezzel sebeztek meg . . . neked adom . . .

(Nagy erőlködéssel kiegyenesedik.)

Ezt üsd szívébe nődnek . . . ne feledd!

*(Visszaesik a földre. Piroska melléje térdel, a többiek el-
rohannak balra.)*

(A függöny legördül.)

HARMADIK FELVONÁS.

(A városház tanácsterem. Balra egy nagy kétszárnyú ajtó, a föbejárás. Jobbra két kisebb ajtó. A háttér valamivel magasabb és korláttal van elválasztva a teremtől: a kijárási innen balra van. A karzat fölött kerek fatáblák. A közepén zöld posztóral bevont hosszú asztal székekkel, az asztalfőn feszület. Fő. Egy lámpa. Félhomály.)

ELSŐ JELENET.

Ruber. Endresz. Szolgák *(balról jönnek).*

Ruber.

Világítsátok meg a termet.

(A szolgák lámpákat hoznak. Teljes világosság.)

Endresz.

A városból jövök, fontos mondani valóim vannak.

Ruber.

Azonnal!... Két szolga rögtön siessen és éjféltre hívja össze a tanácsot. *(Két szolga el.)*

Endresz.

Beszélhetek már?

Ruber (a szolgákhoz).

Ügyeljetek, hogy minden készen legyen, mire a tanács összegyül. (*Endreszhez.*) Tudom; mit akarsz mondani. A Thököly-párt nincs megelégedve választásommal és morog.

Endresz.

De harapni is készül.

Ruber.

A harapáshoz fogak kellenek s azokat kihúzzuk. Különben mit hallottál?

Endresz.

Ugy vettem észre, az elégedetlenek a várbeli kurucz katonákkal czimborálnak s közösen készülnek valami csinyre.

Ruber.

Ne féljeteK, ha ellenségeink ébren vannak, én sem alszom.

MÁSODIK JELENET.

Előbbiek. Kollár.

Kollár.

Rossz híreket hozok. A kuruczok közt egyre nő az elkeseredés, nyílt fenyegetéseket is lehet hallani. Hírét vették, hogy az új polgármester börtönbe vetette az ő jelöltjüket, Donáth Miklóst.

Endresz.

Igaz ez?

Ruber.

Igaz,

Kollár.

Azt mondják, csak bosszúból bánsz így legyőzött ellenfeleddel.

Ruber.

Hazudnak. Én Donáth Miklóst mint tetten ért nőrablót és hitvesgyilkost fogattam el. Azért hívtam össze még ma éjjel a tanácsot, hogy rögtön ítéljen, és hajnalban a vérpad fennén fogja a városnak hirdetni, hogy itt senki bűne nem maradt büntetlenül. Mit gondoltok, ily rettentő példa után lesz még kedvök ellenségeinknek zugolódni?

Kollár.

Vaskézzel sujtasz az ellenség fejére, csak vigyázz, nehogy a fej keményebb legyen a kéznél. A városban azt beszélnek, hogy Petreöczy gyors menettel vonul fölfelé Biharból Thököly maradék hadával s nemsokára Kassára érkezik.

Ruber.

Nagyobb erőt állítunk vele szembe. (*Kiszól az ajtón.*) Porkoláb!

HARMADIK JELENET.

Előbbieik. Porkoláb.

Porkoláb.

Parancs!

Ruber.

Ismersz engem? Tudod, ki vagyok?

Porkoláb.

Ma este óta a nemzeti polgármester úr!

Ruber.

Tudod, hogy én parancsolok neked?

Porkoláb.

Tudom hát. Kit csukjak be? Talán ezt a két urát lá!

Endresz.

Hohó! vége már a kurucz világnak.

Ruber.

Ma délután Máté János egy embert bízott őrizetetre. Hová tetted?

Porkoláb.

Becsuktam.

Ruber.

Hogy merészelted?

Porkoláb.

Hiszen az a hivatalom. A kit rám biznak, azt becsukom. Becsukok én mindenkit, a kit kezembe ad az előljáróm. Becsuknám én még a nemzeti polgármester urat is, ha nagyobb ur parancsolná.

Kollár.

Ej! ej!

Ruber.

Elég a fecsegésből! Hova zártad ez embert?

Porkoláb

(a jobb oldali második ajtóra mutat).

Ebbe a kézi áristomba, la! Itt várja a sententiát.

Ruber.

Rögtön bocsásd ki.

Porkoláb

(kinyitja az ajtót, beszél).

Instálom, tessék kísétálni.

NEGYESEDIK JELENET.

Előbbie. Hott.

Ruber (a porkolábhoz).

Távozzál. (*Porkoláb el.*) Lépjen ki őrnagy úr, barátai közt van.

Hott.

Ah! megváltozott a világ?

Ruber.

Ugy van. A felséges császár hívei győztek. Vág-
tasson lóhalálban kegyes Caprara urunkhoz, s
adja tudtára, hogy Kassa városa megérett gyü-

mölcs és önként ölébe fog hullani. Ha megjelen seregével a város előtt, megnyitjuk előtte a kapukat.

Hott.

Hát az őrség?

Ruber.

Az oly csekély, hogy könnyen elbánhatunk vele. De jó lesz sietni. Endresz uram elkiséri a kapuig s kiválasztja számára a legjobb két paripát.

Endresz.

Siessünk!

Hott.

Viszontlátásra! (*Hott és Endresz el balra.*)

Kollár.

Hát én mit tegyek?

Ruber.

Menj a többi tanácsoshoz s készítsd őket elő. (*A belépő Gálhoz.*) Épen jókor! (*Kollárhoz.*) Gyorsan járj! A tanácsülésre pontosan itt legyetek éjfélkor.

Kollár.

Fejünkről van szó. Nem maradok el.

(*El balra.*)

ÖTÖDIK JELENET.

Ruber. Gál.

Ruber.

Hol van Teréz?

Gál.

Elhoztam.

Ruber.

Mit beszél?

Gál.

Azonkívül semmit, a mit már mondott.

Ruber.

Van már annyi ereje, hogy a bíróság előtt megfeleljen?

Gál.

Annyi volt, hogy idáig jöhetett.

Ruber.

Hozd be hát.

Gál (kiszól a bal ajtón).

Vezesd be asszonyodat.

HATODIK JELENET.

Előbbiek. Teréz. Piroska.

Ruber.

Ültesd e karos székbe. (*Piroska a székhez vezetői Terézt.*) Lesz elég erőd, hogy meghallgass és felelj?

Teréz.

Lesz.

Ruber (Piroskához).

Távozzál s várj oda kinn asszonyodra.

Piroska (halkan).

Ne nagyon kiabáljon rá, nagyuram. Valami lehet a fejében; néha csaknem félrebeszél, míg ide hoztam. (*El.*)

HETEDIK JELENET.

Teréz (*ülve*), **Ruber** (*vele szemben ül*), **Gál** (*az asztalra támaszkodva áll, figyelmesen nézve Terézt*).

Ruber.

Leányom — lásd, lányomnak mondalak még —
Szedd össze bátorságodat és erőd,
Atyád előtt ülsz, nem bírád beszél:

Tudom, hogy ártatlan vagy, vad erőszak
Volt az, a mely aléltan elragadt.
Mondád, hiszünk neked, s most a bíró
Elégtételt ad nagy sérelmedért.
A törvényszék azonnal összeül
S ítéletet mond a bűnös felett;
Kihallgat téged is, felelj nyugodtan.
És mondj el mindent úgy, a mint nekünk
Mondottad. Megteszed?

Teréz.

Nem!

Ruber (megdöbbenve).

Mit beszélsz?

Nem az volt az igazság?

Teréz.

Az.

Ruber.

S miért
Nem mondod el a törvényszék előtt?

Teréz.

Mert Miklóst elveszíteném vele.

Ruber.

Hallgass hitvány teremtés !

Gál.

Csak beszéljen !

Teréz.

Elmondtam híven a valót neked
S férjemnek ; hisz hazudni nem tudok,
S ti nektek jogotok van, tudni mindent,
A mi velem történt s a mit tevék.
Valót beszéltem, isten a tanúm,
De Isten a tanúja annak is,
Hogy én bosszúdra eszköz nem leszek.

Ruber.

Elég !

Gál.

Nem ! Hadd beszéljen !

Teréz.

Több szavam nincs.

Ruber.

De van nekem, te elfajult teremtés !
Nézz a szemembe ! S ha megtagadod
Atyádat, hallgasd meg birád szavát.

Teréz.

Ítélj és büntess, kész vagyok reá!

Ruber.

Ha véded azt, ki bűnös, úgy magad
Ép oly bűnös vagy; ha palástolod
A bűnt, helyesled is; s a büntetés
Egyformán sujt mindkettőtökre.

Teréz.

Üdvöm

Lesz az, ha együtt szenvedek veled.

Ruber.

Együtt szenvedsz a másvilágon is.
Ez hát az istenfélelem, melyet
Szívedbe ülteték? Te mondod azt:
Nem tudsz hazudni? Te, ki eskü ellen,
A feszülettel szemben vakmerő
Hazugságot tudnál kimondani!

Teréz (fölkel, magasztosultan).

Kárhozzam el, de el nem vesztem őt,
Mert szeretem, jobban, mint üdvömet!

Ruber.

Jó. Nem beszélek többet. Elmehetsz.

Nem vagy leányom, meghaltál szívemnek :
Átadlak annak, a ki egyedül
Itél és büntet téged jog szerint.

(*Megragadja Terez kezét és Gálhoz löki.*)

NYOLCZADIK JELENET.

Előbbiek. Judit.

Judit (kívül).

El az utamból hitvány szolganép !

Ruber.

Mi ez ? (*Kinyitja a balajtót.*)

Bocsássátok be.

Judit (belép).

Itt vagyok. . .

Hallom, ma éjjel lesz itt az ítélet :
Eljöttem hát, én is jelen leszek,
Hisz engem illet ez tán legelőbb !

Ruber.

Úgyis meghívtunk volna.

Judit.

Köszönöm.

Eljöttem volna én hivatlan is.

Sebemmel ne törődjeteK . . . be van
 Jól kötve . . . könnyű karczolás . . . nem is fáj . . .
 Nagyobb fájdalmat is kiáltam én,
 És nem haltam belé! . . Ne féltsetek.

(*Előre jő.*)

Az egyik bűnös itt van . . . itt van . . . él . . .

(*Gálhoz.*)

Én tört adtam kezedbe . . . és e nő,
 A te bűnös nőd él még. Gyáva, gyáva!
 Lódulj előlem! És te férfiúnak
 Mondod magad? Eh! menj az asszonyokhoz
 S tanulj meg tőlök bosszút állani.
 Szégyeld magad! Tört adtam a kezedbe;
 S a hűtlen nő él . . . Gyáva!

Gál (komoran).

Azt hiszed,
 Nincs a halálnál szörnyőbb büntetés?

Judit.

Ah! ez a hang, ez a sötét tekintet
 Megnyugtat, megvigasztal . . . Hisz te tudsz
 Kegyetlen lenni . . . Rajta! vidd e nőt!
 Tanítsd meg: sokkal szörnyőbb büntetés
 Minden halálnál, együtt élni azzal,
 Kit nem szeret, kit gyűlöl, kit utál.

(*Kaczag.*)

Gál (Terézhez).

Kövess!

Teréz.

Isten veled, Judit, örökre!
Nincs keserűség búcsúzó szavamban.
Bár járok, mozgok, már halott vagyok,
És lenn a sírban nincs több gyűlölet . . .
Isten veled atyám!

(Meg akarja csókolni Ruber kezét, ki elrántja s az ajtó felé mutat.)

Látod, Judit,
Mindent elveszték, a mi drága volt
Szívemnek, mindent, még atyámat is . . .
Érette történt, nem panaszkodom.
Ketten harczoltunk érte, lásd Judit:
Te mindent megtevél, hogy elveszítsd,
Én mindent veszték, hogy megmentsem őt:
Mondd, melyikünk volt méltóbb ő reá?
Isten veled! *(Gyorsan el balra.)*

Gál (Judithoz).

Te felnyitád szemem:
Az ég áldjon meg érdemed szerint. *(El.)*

KILENCZEDIK JELENET.

Judit. Ruber.

Judit.

Ki volt méltóbb reá? Oh nyomorult!
Utolsó szód is törszúrás szívemnek.

(Ruberhez megy, vállára teszi kezét.)

Nos, mért vagy elmerülve, bölcs bíró?

Ruber (felriadva).

Én . . . ? Ne csodáld! Leányomat temettem . . .
Meghalt. Az Úr adá, ő vette el . . .
Elég! Ez az utolsó gondolat,
Mely az övé volt . . . Jöjjön most a bosszú!

Judit.

A bosszú! Szép szó! Ezt már szeretem . . .
Részt adsz belőle, nemde, nekem is?

Ruber.

Te léssz a vádló s egyszersmind tanú.

Judit.

Vádló: magam, tanu: véres sebem.

Ruber.

Azonnal összegyűl itt a tanács.

(Kinyitja a jobb első ajtót.)

Lépj e szobába, s várj, míg sor kerül
Reád. Tudod jól, mit kell mondanod.

Judit

(sötéten, csaknem fenyegetőleg.)

Elégedett léssz, bölcs bíró velem.

(El.)

(Ejfélt üt. Ruber az asztalhoz megy.)

Ruber.

Üss, óra, üss! Bosszúm órája vagy!

TIZEDIK JELENET.

Ruber. Endresz. Kollár. Négy más tanácsnok. Poroszlók. *(Majd)* **Justi, Bója, Máté, Polgárok, Alabárdosok.**

(Két szolga feltárja a baloldali ajtó két szárnyát, melyen bevonulnak a tanácsnokok s az asztal köré ülnek, melynek fején Ruber foglal helyet. Fegyveres poroszlók elállják az ajtókat.)

Endresz (halkan Ruberhez).

Oda kin sokan vannak, kik meg akarják hallgatni a tanácskozást.

Ruber.

Nyisd ki a karzat ajtaját.

Kollár.

Megállj! — A nép közt nagyrészt Donáth barátjait láttam. Jó lesz óvakodnunk.

Ruber (emelt hangon).

Az igazságnak nincs szüksége titkolódzásra. Nyissátok fel az ajtót!

(A karzatra betódulnak a polgárok, köztük Just, Bója, Máté. A korlát elé alabárdosok vonulnak s egészen elzárják a teremtől.)

Ruber.

Isten nevében megkezdjük a tanácskozást. Hallatlan bűn történt ma városunkban, melyért e rendkívüli órában hívtalak össze, tisztos tanácsurak. Egy nős polgár gyilkos szándékkal megsebezte saját nejét és erőszakkal elrabolta más embernek hitvesét.

Tanácsnokok.

Hallatlan! Borzasztó! Hol a gonosztevő?

TIZENEGYEDIK JELENET.

Előbbiek. Vas.

Vas.

Megálljatok! A várparancsnok, Fajgel Péter uram nevében rendelem, hallgassatok meg!

Ruber.

A várparancsnok nekünk nem parancsol s rendeleket nem fogadunk el tőle; de tisztességes üzenetét meghallgathatjuk. Mi a kívánsága?

Vas.

Az, hogy Donáth Miklóst, kit csupán ellenséges indulatból fogtatok el, bocsássátok rögtön szabadon s adjátok át neki.

Justi.

Bölcs kívánság!

Ruber.

Hogy a fogoly mért került börtönbe, azt majd kitünteti a kihallgatás. Ha pedig Fajgel Péter uram Donáth Miklóst akarja, azt üzenjük neki, jöjjön érte és vegye el.

Vas.

Ily hangon mersz beszélni?

Ruber (fölkel).

Ily hangon felelek mindenkinek, ki meg akarja sérteni városunk ősi jogát. Királyi levél adta Kassa városának a pallosjogot, és én, e város polgármestere, megvédem azt minden katonai bitorlás ellen.

Tanácsnokok (felugorva).

Nem adjuk jogunkat! Le a kuruczokkal! Nem tűrök bitorlást!

Justi.

Gyilkolni nincs jogotok!

Polgárok (a karzaton).

Nincs joguk! Le a labanczokkal!

Ruber.

Ime polgárok, látjátok, melyik párt igazi híve városunknak . . . Hallotta, Vas kapitány uram, a tanács választát; menjen, vigye meg urának.

Vas.

Megbánják még ezt!

Ruber.

Állunk elébe! Az egész polgárság fegyverben áll; ha Fajgel uram koczkáztatni akarja csekély

örségét s vele a várost, csak jöjjön ide, megfele-
lünk neki.

Tanácsnokok.

Megfelelünk ! Nem hagyjuk magunkat !

Vas (félre).

Igaza van a gézengúzoknak.

Ruber.

Isten hírével !

Vas (félre).

Majd támasztok hát én a saját szakállamra egy
kis vihart. (*Fenn.*) Jó egészséget, bölcs tanács ! (*El.*)

Ruber (leül).

Folytassuk a tanácskozást ! A bűnös nevét nem
kell említenem, ez ember már megnevezte. Igen,
Donáth Miklós az, kit nőrablással vádolok és hit-
vesgyilkossággal.

Bója.

Hiszen él a felesége, magam is láttam.

(*Zúgás a karzaton.*)

Ruber.

Örök, fordítsátok fegyvereteket a zajongók felé
és az első szóra üzzétek ki. . . Porkoláb !

TIZENKETTEDIK JELENET.

Előbbiek. Porkoláb.

Porkoláb.

Parancs!

Ruber.

Vezesd fel a börtönből Donáth Miklóst.

*(Porkoláb el.)**Ruber.*

Először őt magát hallgatjuk ki. Meglátjuk, mint tetten ért bűnösnek lesz-e orczátlansága a tagadásra? Van tanú is ellene, rettentő tanú. Hitvese, kit gyilkos szándékkal megsebesített, nem halt meg sebében s megjelent panaszt tenni ellene.

TIZENHARMADIK JELENET.

Előbbiek. Porkoláb. Miklós.

*Porkoláb**(bevezeti a lánczra vert Miklóst).*

Itt van a fogoly.

(A karzaton Justi és mások kezökkel, süvegükkel köszöntik Miklóst, s a következő jelenetet a részrét vagy ellenszenv folytonos néma jeleivel kísérik, integetre, majd egymás

közt heres taglejtésekkel beszélve, majd ököllel fenyegetve Rubert stb.)

Ruber.

Fogoly, mi a neved?

Miklós.

Tudod.

Ruber.

Biráid előtt állsz, illedelmesen felelj.

Miklós.

Bakóim előtt, meglehet, biráimnak el nem ismerlek.

Ruber.

Vakmerőséged tetézi bűnödöt és súlyosbítja büntetésedet.

Endresz.

Elismered kettős bűnödöt, melyért előttünk állsz?

Miklós.

Nem. Ha beszélek, nem hozzátok való tiszteletből teszem, hanem barátjaimért, kiket amott látok (*a karzatra mutat*) s kik előtt védni kívánom

ártatlanságomat. Én nem vagyok nőrabló, nem idegen nőt ragadtam el; a magamét vettem vissza, kit egykor elrabolt tőlem az erőszak.

Kollár.

Nem csak ez egy bűn terheli fejedet. Azzal is vádolnak, hogy nődre tört emeltél és gyilkos szándékkal megsebezted.

Miklós.

Ki vádol?

Ruber.

Nézd magad szemébe és felelj meg neki.
(*Int egy szolgának, ki felnyitja az ajtót s bebocsátja Juditot.*)

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbieek. Judit.

Judit

(*ingadozra, egy kezével az asztalra támaszkodva*).

Im megjelentem . . . vérzik még sebem,
Hogy vádat mondjon s büntetést kívánjon.

Miklós

(*elfordítva fejét, magában*).

Judit . . .

Endress

(*széket visz Judithhoz*).

Foglalj helyet, még gyöngé vagy.

Judit (*leül*).

Igy jó . . . A seb sajog még . . . Azt hiszem,
Hogy néha én is gyöngé báb vagyok
S elájulok . . . Gyorsan! végezzetek!

Ruber (*Miklósra mutat*).

Tudod, ki ez?

Judit.

Férjemnek mondanák,
Férjemnek tudja őt az isten is,
Hiszen előtte esküdött hitet . . .
Aztán?

Ruber.

Ez volt, ki tört emelt reád
S megsebesített?

Judit.

Az ő keze volt.

Ruber.

Bevádolod hát?

Judit.

Nem.

Tanácsnokok.

Hogyan? Mi ez?

Kollár.

A seb fájdalma megzavarta tán
Gondolkozásodat?

Endresz.

Elismered,
Hogy ő ütötte rajtad a sebet,
És mégsem vádolod?

Judit.

Nem vádolom.

Ruber.

Vádad nem is szükséges: vád maga
A tett, s ítéletünkre ez elég.

Judit (fölemelkedik).

De van, kit vádolok, van a kinek
Fejére büntetést kiált sebem.
Hallgassatok meg, és ha az igazság
Szerint ítélték s nem vagytok bakók,

Ugy büntessétek a valódi bűnöst.
 Ez itt férjem volt s én híven szerettem,
 S ő rám emelte gyilkos fegyverét
 S kiontá véretem. De én ezért
 Nem vádolom, nem mondom őt bűnösnek.
 Csak csábítóját vádolom, nem őt,
 Ennek fejére kérek büntetést!
 S ez a csábító, a valódi bűnös,
 A te leányod, szigorú biró,
 Itéld és büntesd lányodat, Terézt!
(Kimerülten székére roskad).

Ruber (felugrik).

Hallgass czudar!

Kollár (felugrik).

Megörült!

Tanácsnokok (felugranak).

El vele!

Justi.

Még ennek is fejét veszik.

Máté.

Gonoszság!

Polgárok (a karzaton).

Ki kell hallgatni!

Ruber.

Örök, üzzetek ki
Minden zajongót!

Polgárok (a karzaton, nagy zajjal).

Nem megyünk! Igazságot!

Miklós (túlkiáltva a zajt).

Ítéletet! ítéletet kívánok!
Vegyétek fejemet! gyilkoljatok meg!
Mindent eltűrök, csak ez iszonyú
Hangot ne halljam már! Ítéletet!

(A teremben egyszerre mély csend lesz.)

Ruber.

Ítéletet kíván a vádlott.
Legyen. A birák immár ismerik
Bűnét, tisztán előttök áll a tett:
Isten nevében hát ítéljete!

(Mind a hat tanácsnok golyót dob az asztalon álló kehelybe, melyet aztán Ruber kiürít.)

A birák ítéltek: hat fekete
Golyó . . . Donáth Miklós, bűnös vagy
És bűnöd büntetése a halál.

Judit (felugrik).

Halál !

Polgárok (a karzaton, zúgra).

Ez nem igazság ! Le velök !

Judit.

Halál ! Az nem lehet ! Vad állatok,
Bakók ülnek hát a birói széken ?
Ti, az igazság gúnyja, ti ítélték
Élet-halál fölött ? Ti gyilkosok,
Rosszabbak a gyilkosnál, mert a gyilkos
Nem szentesíti az isten nevével
Gazságát ! Szégyen rátok !

Tanácsnokok (felugrálra).

El vele !

Judit.

Megyek, megyek ! Fertőzött itt a lég,
Vérszaggal tölti azt el torkotok
Bűzös lehellete ! Ha oda fenn
Az égben isten volna, a miként
Ti mondjátok, képmutató gazok,
Megnyitná most a földet lábatok
Alatt s tüzes fertőbe fojtana.

(A karzat felé.)

S volnátok ti valódi férfiak,
 Nem gyáva bábok, tudnátok, miként
 Üssétek vissza e hitvány birák
 Torkába a czudar ítéletet!
 Gyávák, silányak, megvetés reátok!
(Elrohan. Endresz utána siet.)

Ruber.

Utána, örök! fogjátok el az örjögöt!

Justi.

Hahó! nem hagyjuk!

Máté.

Igaza volt, gyávák vagyunk, hogy ezt tűrjük!

Polgárok (zajongva).

Nem tűrjük! Le a labanczokkal!

Ruber.

Az ülésnek vége! Örök, üzzétek ki a zajongókat.

Bója.

Ha mennénk!

Justi.

Ne félj Miklós, megmentünk!

(Nagy zajjal küzdenek az örök ellen. A korlát eltörik, a nép a terembe tódul a karzatról.)

Ruber (kardot rántva).

Ide mellém híveim!

Tanácsnokok (kardot rántva).

Lázadók! Le a kuruczokkal!

(Küzdelem, mi közben a tanácsnokok és a poroszlók körülfogják Miklóst, s kijelé szorítják a támadókat. Kíülről puskalövések hullatszanak, a harangot félreverik.)

Ruber.

Mi történik ott?

TIZENÖTÖDIK JELENET.

Előbbiek. Endresz. (Majd) Porkoláb.

Endresz (sietve jó).

Az utcán harcz folyik, a városházát ostromolják!

Justi.

Hurrah! elől tűz, hátul víz!

Ruber (kiüti kezéből a kardot).

Majd belefojtunk!

(Küzdelem után kiszorítják a lázadókat, a poroszlók elutánok harczolva, csak Ruber, a tanácsnokok és Miklós maradnak a színen.)

Porkoláb (jö).

Nagy a háború oda kinn. Vas kapitány vezeti az ostromlókat, a kiveret kuruczok is hozzájuk állnak.

Ruber.

Fegyverre kell szólítani az egész polgárságot! A lázadás nem fogja meggátolni az igazságszolgáltatás folyását! (*A porkolábhoz.*) Vezesd börtönbe a foglyot.

Porkoláb

(*a jobb oldali második ajtóra mutat*).

Csak ehhez lehet most férni.

Ruber

(*kinyitja az ajtót, Miklóshoz*).

Lépj be, s ha van istened, imádkozzál hozzá. Hajnalban vérpadra lépsz.

Miklós.

Elvárlak ott, Ruber Mihály!

(*El jobbra. A porkoláb bezárja utána az ajtót.*)

Ruber (átveszi a kulcsot).

Ezt magamnál őrzöm.

(*Ezalatt kívül folytonosan tartott a zaj és puskatüz. A karzat fölötti ablakon vörös fény tűnik fel.*)

Kollár.

Szent isten! felgyújtották a várost!

Ruber (kivont karddal).

Előre! Ha e lázadást levertük, rendületlen lesz uralmunk, s holnap jöjjön az elrettentő példa. *(A porkolábhoz.)* Fejedd el felelsz a fogolyért. És most isten nevében előre!

(Mind el balra.)

TIZENHATODIK JELENET.

Porkoláb. *(Majd)* Judit.

(A külső zaj egyideig még hallatszik, aztán elvonul.)

Porkoláb.

Menj, menj labancz! Meglehet, reggel te lépsz a vérpadra, és az ütteti le a fejedet, a kit most ide zártál. Láttam én már ennél különb dolgokat is, mióta nemes Kassa város porkolábja vagyok.

Judit

(betekint az ajtón).

Egyedül van. *(Belép.)*

Porkoláb.

Ejnye no! hogy került vissza az ifiasszony?

Judit.

Mennyire becsülöd hivatalodat?

Porkoláb.

Már mint a porkolábságot?

Judit.

Ismersz engem, tudod hogy gazdag vagyok. Mennyit kívánsz, hogy itt hagyd helyedet és más vidékre távozzál?

Porkoláb.

Röviden feleljek?

Judit.

Egy szóval.

Porkoláb.

Kettő lesz belőle : száz arany forintot.

Judit (erszényt vesz elő).

Ebben tízszer annyi van, s mind a tied lesz, ha kibocsátod a foglyot és magamra hagysz vele.

Porkoláb.

Egyenes módja van az ifiasszonynak. Ide azt az erszényt! (*Átveszi, megnézi.*) Úgyis megúntam

már ezt a kurucz-labancz világot. Megyek haza Csíkba gazdálkodni.

Judit.

Bocsásd ki a foglyot.

Porkoláb.

Ruber uram elvitte ugyan a kulcsot, de újdonsült polgármester létére nem tudja, hogy nálam van a mása. (*Kinyitja az ajtót.*) Leoldom a lánczát is, hadd lépjen ki egész szabadon.

(*El az ajtón.*)

Judit (hátra húzódra).

Isten legyen velem ez utolsó próbán!

Porkoláb (visszatér).

Így, most kiléphet nagyuram! Én pedig szököm. (*El balra.*)

TIZENHETEDIK JELENET.

Miklós. Judit.

Miklós (az ajtóban).

Judit . . . ! Mért jöttél! Nem elég neked Halálom? Végő pillantásomig
Üldöz sötét szemed, szörnyű szavad?

Judit.

Igaztalan vagy hozzám, mint egész
Éltedben ; félreismersz most, miként
Örökkön félreismeréd szivem,
Bosszú, gyűlölség, álnokság, harag
Volt az, mit bennem láttál szüntelen,
S nem ismeréd forrását mindezeknek,
Nem ismeréd fel a szerelmemet.

Miklós.

Szerelmedet !

Judit.

Ugy-e, mily idegen
Füledben ajkaimról ez a szó ?
Pedig csak rajtad állott, hogy megismerd.
A mit tévék, jót-rosszat életemben,
Mind éretted tevém, szerelmedért.
S te bármiként viszonzád, bármiként
Üztél magadtól, bárminő sebet
Ütöttél rajtam : mindent elfeledtem,
És visszatértem hozzád. . . itt vagyok. . .
Ha az ebet elrugdosod magadtól,
S az hizelegve mégis visszatér,
Jutalmul simogatva nyúlsz fejéhez,
S eltűröd nyájasságát kegyesen.
Én ezt se várhatom. Mindegy ! Azért

Én mégis visszatértem. Eljövék,
Hogy visszaadjam szabadságodat.

Miklós.

És aztán ?

Judit.

Aztán ? Eh ! mit kérdezed ?
Szabad vagy, elmehetsz, utat nyiték.
A város utczáin harcz, zűrzavar dúl,
A kapukat nem őrzi senkisé :
Gyors paripák várnak készen reánk,
Elhagyjuk ezt a várost mindörökre,
Hol bárki győzzön, veszve van ügyed.
Erdélyben élet, munka vár reád :
Oda siessünk, ott lelsz új hazát.

Miklós.

Nem tehetem, nem csallak meg Judit :
Elégge nyomta lelkemet a bűn.
Hogy egykoron elámitottalak,
Szív nélkül nyujtva kezét neked ...
Nem csalhatlak meg, nem megyek veled.

Judit.

Gondold meg Miklós, készen áll a vérpad,
A hajnal nincs már messze, a bakó
Már pallosával vár. Oh ! annyira.

Gyűlölsz hát engem, hogy még a halál is
Kiváncosb előtted?

Miklós.

Hát Teréz?

Judit

(fájdalmasan összerándul. Szünet után, nyugalmat
erőltetve).

Terézt nem látod többé.

Miklós.

Meghalt?

Judit

(merere nézre Miklóst, lassan).

S ha meghalt volna . . . !

Miklós .

(leül, az asztalra könyökölve).

Úgy nekem se kell

Többé az élet.

(Kivül ismét közeledő zaj, puskaropogás.)

Judit.

Miklós! én szerelmem!

Siess! Ébredj föl! Mentsd meg éltedet!

Az út szabad még, tán csak pillanatra,

Oh ne habozz, ne várd bakóidat!

(*Miklós karját rázva.*)

Miklós! Nem hallod? Már közelgenek!

Ébredj! most drága minden pillanat.

El! Menekülj! Én nem megyek veled . . .

Velem ha nem jössz, menj el nélkülem.

Lemondok rólad, csak ez egyet ígérd,

Hogy az övé se léssz . . . én elvonúlok,

Nem látsz ez életben többé soha!

Oh csak siess! oh mentsd meg éltedet!

TIZENNYOLCZADIK JELENET.

Előbbie. Justi. Vas. Polgárok (*mindenfelől betódulnak*).

Justi.

Miklós! Hej Miklós! Hol vagy?

Vas.

Diadal!

Justi.

Levertük az ellenséget! Mienk

Ismét a város. Ruber elesett,

S Gál is vele . . . Hallod Miklós? Örülj!

Teréz él és szabad.

Judit (magánkívül).

Hazudsz!

Justi.

Magam

Láttam. Teréz él és szabad!

Miklós (felugrik).

Teréz

Él és szabad!

Judit

(*Miklós karjába kapaszkodik.*)

Ne menj! Miklós!

Miklós.

El innen!

Judit (örjöngve).

Csak ezt ne! ezt ne!

Miklós (ellöki magától).

Eh! bocsáss! Teréz

Él és szabad!

Judit.

De nem lesz a tied!

(*Hirtelen kirántja törét és Miklós szívébe szúrja.*)

Miklós (kebléhez kap).

Érted . . . Teréz . . .

(*Összeesik. Meghal.*)

Justi.

Megölte a gonosz !

Vas.

Tépjétek össze !

(*Mind nagy zajjal, fenyegetre közelednek Judit felé.*)

Judit.

Vissza együgyűek !

Jobban tudom kötelességemet.

Én esküt tettem, hogy hű nő leszek,

És bárhová megy férjem, követem.

(*Keblébe szúrja a tört. Miklós mellé esik. Meghal.*)

Vége.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent:

BAKSAY SÁNDOR. *Gyalog-ösvény*. Elbeszélések. Két kötet füzve 4 frt.
Vászonkötésben 5 frt.

— — *Szeder-indák*. Elbeszélések, 2 frt. Vászonkötésben 2 frt 50 kr.

BERCZIK ÁRPÁD. *Vig órák*. Elbeszélések, stb. Füzve 1 frt 20 kr.

CSIKY GERGELY. *Elbeszélések*. 2 frt. Vászonkötésben 2 frt 60 kr.

— — *Arnold*. Regény. Füzve 1 frt.

— — *Az Atlasz-család*. Regény. Füzve 2 frt.

— — *Az atyafiak*. Regény. Füzve 1 frt 50 kr.

— — *Sisyphus munkája*. Regény. Füzve 1 frt.

— — *Az első és a második*. Elbeszélés. Füzve 30 kr.

— — *Anna*. Dráma 1 felvonásban. Füzve 20 kr.

— — *A zokoli uraság két leánya*. Elbeszélés. Füzve 30 kr.

— — *A nagyrautermett*. Vigjáték 3 felvonásban. (A m. t. Akadémia
1889-iki pályázaton 200 arany Karácsonyi-díjat nyert). Füzve 40 kr.

— — *A nagymama*. Vigjáték 3 felvonásban 30 kr.

DEGRÉ ALAJOS. *Igy van jól* / Vig regény. Füzve 1 frt.

FÁY ANDRÁS *összes beszélyei*. Három kötet. Füzve 4 frt 80 kr.

JÓKAI MÓR. *Negyven év visszhangja*. Füzve 3 frt 60 kr. Disz-
kötésben 5 frt.

KÁLIDÁSZ. *Sakuntala*. Hindu dráma. Ford. *Fiók Károly*. Füzve
1 frt 40 kr. Diszkötésben 2 frt.

MOORE TAMÁS. *Lalla Roukh*. Keleti rege. Angolból ford. *Lehr Zsigm*.
Füzve 1 frt 60 kr. Vászonba kötve 2 frt.

Nala és Damajanti. Hindu rege a Mahâ-Bhâratából. Szanszkritből
fordította *Fiók Károly*. Füzve 1 frt, vászonkötésben 1 frt 50 kr.

PUSKIN SÁNDOR. *Anyegin Eugén*. Regény versekben. Ford. *Bérczy*
Károly. Füzve 1 frt 60 kr. Diszkötésben 2 frt 40 kr.

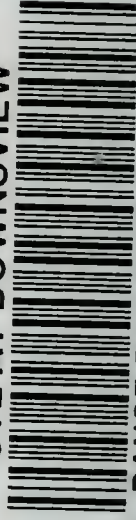
PH
3213
C75K4

Csiky, Gergely
Ket szerelem

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 01 04 16 001 4